

A

sopronyi magyar kir.

állami főreáliskola

Mc 16211

11-ik évi

ÉRTESÍTŐJE

1885/86.

Közli:

Salamin Leo,

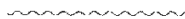
kir. igazgató.

Soprony,
Nyomatott Litfass Károlynál
1886.

TARTALOM:

- I. „Báró Brudern József és a műegyetem legelső csírái Magyarországon“ Latkóczy Mihálytól.
- II. A reáliskola tanterve.
- III. Tanodai ünnepélyek (I. önképző olvasókör.)
- IV. Adatok a tanoda történetéhez.
- V. A tanári kar működésének kimutatása.
- VI. Az önképző olvasókör.
- VII. A jövő tanév kezdetéről.
- VIII. Az ifjuság érdemsorozata az 1885/86. tanév végén.
- IX. Statisztikai táblázatok.

Báró Brudern József

és

a műegyetem legelső csírái Magyarországon.

I.

— Egy elfeledett jelesünk képe. Ritka műtermék és nyomtatott mestermű magyar kézből. A kép eredetijének összefüggése a realistikus eszmék történetével magyar földön. —

A sopronyi városi múzeumban egy kép köti le figyelmünket, mely daczára kicsiny voltának és az idő nagyon is világosan meglátszó nyomainak alkalmas a figyelmes szemlélőt magához vonzani. A kép távulról tekintve életének delén álló férfit ábrázol, a ki magyar díszruhában, mosolygó arczczal tekint felénk. Közelebbről tekintve azonban érdekes látvány tárul elénk. A képnek legnagyobb része betűkből, illetőleg verssorokból áll, melyek úgy kapcsolódnak egymásba, hogy egész vonalakat képeznek; a vonalakból előáll az egész kép minden árnyalatával együtt. S hogy e vonalak nem pusztá betűkből, hanem egész verssorokból állanak, a mellett tanuskodik a képnek következő aláírása: „In der Abbildung des Herrn Baron Joseph von Brudern kaiserlich königlich wirklichen Kämmerers befinden sich und zwar in den Wolken, Gesichte, Haaren, und Kleidungen CXXVIII Gedichte aus dem Buche die Blumenlese.“ Később azután még a következő útbaigazító megjegyzést találjuk: „Die obgenannten Gedichte sind von verschiedenen Auctoren und werden nach den Nummern gelesen.“ Végül pedig legalant a Brudern család czimerén is alul a készítő nyomdász neve olvasható: „F. von Kirchner, Pest den 15. Jänner 1827.“

E kép magában is érdekes, egyfelül kiállításánál, de másrészt azon körülménynél fogva, hogy Budapesten készült, tehát magyar ipartermék. De kétszeresen érdekessé teszi a képet ama körülmény, hogy a férfi, a kit ábrázol, elválaszthatatlanul, össze van forrva ama kísérletekkel, melyek hazánkban egy alapítandó magyar műegyetem kérdésében

történetek és a magyar nemzeti szellem realiztikus hajlamainak történetében nem megvetendő részletet képeznek. Az alább következő kísérletben mindenekelőtt röviden meg fogunk emlékezni a történeti háttérrel, melyen báró Brudern alakja feltűnik, megvilágítjuk a nemes férfiú magánjellemét és nyilvános szereplését, valamint azon hatást, melyet fellépése a műegyetem tervének megvalósulására gyakorolt.

II.

— A reális irányu oktatás hiánya századunknak első tizedeiben. Csekély fogékony-ág és rokonszenv a műipar iránt. Lassú átalakulás a praktikus irány felé. A Maecenások kora. A Festetics-grófok és a gazdasági szakoktatás. Az akadémia keletkezése és összefüggése a polytechnikum tervével. Széchenyi István negatív álláspontja mindeunel szemben, mi az akadémiát nyelv művelő céljaitól elvonhatná; későbbi részvétele a műegyetem előmunkálataiban. Kiegészítője e téren egy másik önfeláldozó főúr: báró Brudern József. —

Századunk első tizedeiben a reális oktatás, melynek betetőzésére a műegyetem van hivatva, sem tényleg, sem tervben nem létezett. A francia forradalom eszméi, melyek az állameszme és az önkormányzat kérdésében oly élénk fölpezsdülést idéztek elő a magyar középosztály rétegeiben, nem hatoltak el a tanügy terére és még a műegyetemnél jóval szerényebb ipariskola hívei is csak elvétve tünedeznek fel. A radikális gondolkodású és francia eszmékkel szaturált Hajnóczy sem hozza szóba a polytechnicum kérdését, daczára annak, hogy a párisi 1794-ben már megalakult és a francia hadsereg műszaki tisztjeinek képzésére félreismerhetetlen befolyást gyakorolt.

Hajnóczy véleményét azért helyezzük annyira előtérbe, mert az idő szerint ő képviseli a praktikus reformokra hajlandó magyar theoretikusokat, kik az önkény sujtó keze alatt elnémultak, de kiknek eszméi mindenfelé diadalmasan lépnek előnk*), s még ezeknek sem kellett reális oktatás és műegyetem. Miért? Mert a nemzetben — valljuk meg — csekély vagy épen semmi hajlam sem volt a műipar és azzal összefüggő dolgok iránt. A természettudományok különös, hogy úgy mondjam jóformán türt állapotban voltak és jellemző, hogy Martinovics konkurrense az egyetemi tanszékre oly értekezéssel folyamodik, mely a harangszó és mennydörgés között fennálló állítólagos összefüggést és causalis nexust tárgyalja**).

Mindazonáltal tévednénk, ha azt hinnők, hogy a természettudományoknak egyáltalán nem voltak barátaik hazánkban. Voltak már e század első tizedeiben férfiak, a kik a természettudományoknak szakszerű és praktikus művelését sürgették, de ezek különálló, részben idegen földről ide szakadt gyűrűk voltak a nemzet láncolatában és csak akkor tudtak eszméiknek érvényt szerezni, ha kedvező helyzetük hasongondolkodásu főúr közelébe hozta. Ez a Maecenások kora Magyar-

*) V. ö. Concha Győző. „A 90 es évek reformeszméi és következményeik.” 162. lap.

**) Pulszky Ferencz. „Martinovics és társainak összeesküvése”.

országban. Külföldi emberek vetik el a magot és magyar főurak valószínűsítik meg az életrevaló eszmét.

Igy valósult meg a természettudományi szakoktatás, de nem az ipar, hanem a mezőgazdaság terén. Tolnai gróf Festetich György „Georgicon“-a hazánkban mezőgazdasági hajlamaira volt tekintettel, de viszont sympathiákat teremtett a reális irányú szakoktatás továbbfejlesztésének. Ugyancsak a Festetich-család egy másik sarja, János*) ösztönözte Schediust egy röpiratra, mely külön társulatot sürgetett a természettudományok művelésére, s mely a legmagasabb köröknek figyelmét is magára vonta.**)

Még közelebb járt a szorosán vett polytechnikum ügyéhez a szász eredetű Oettinger, a ki Derecskén salétromgyárigazgató volt és röpiratot adott ki egy közhasznú és első sorban technikai dolgokkal foglalkozó társulat ügyében***).

Lényeges haladás történt az eszmék tisztázását illetőleg akkor, midőn az akadémia megalakulása felszínre vetődött és az akadémia tényleg meg is alakult. A hazai közvélemény pártokra oszlott és részben ellenzéket képezvén az alakuló akadémiával szemben praktikusabb intézményeket sürgetett, részben pedig lelkesedéssel ragaszkodott gr. Széchenyi István eljárásához, a ki viszont lelkesedéssel lobogtatta az egyszer kitűzött zászlót. Midőn az akadémia terve már el volt határozva Széchenyi István ismeretlen helyről datum nélküli elaboratumot kapott, mely nyelvművelő tudós társaság helyett technológiai tanfolyamot és ha az alap egy millióra növekszik, polytechnikumot sürget****). Ez azonban „az első négy alapítót“ ép oly kevésbé zavarta meg, mint a közvélemény másik részét, mely Jankovich Miklós, a nagy könyvgyűjtő elaboratumában lépett fel különvéleménynyel. Jankovich akadémiai alapszabálytervezetében*****), mely 1815. vagy 1816. készült, a technikai dolgokat a IV. osztály ügykörébe utasítja.

Látjuk, hogy a humanismus és realismus, mint mindig és mindennütt, úgy az akadémia bölcsője mellett is szemben állottak egymással. Jankovich Miklós, a régész és humanista, nem akart specziális technikai szakiskolát és így a polytechnikum eszméjének háttérbe kellett szorulnia az akadémia mellett. Maga Széchenyi féltékenyen őrködött az akadémia tulajdonképeni célja, a nyelvművelés felett, bár a közvélemény elég

*) János gróf kiváltkép a technikai találmányokat pártolta. Többi között ő segítette Niemetz budapesti egyetemi tanárt egy villamos lámpás kiállítási költségeiben. V. ö. L a t k ó c z y M i h á l y „Egy magyar Edison“. („Magyarország és Nagyvilág“ 1884. január.)

**) „Plan zu einer ungarischen Gesellschaft für Naturkunde, Oekonomie und Medicin.“ (1802). József nádor saját észrevételeivel egészítette ki. L. különben S z á s z K. „Gr. Széchenyi István és az akadémia megalapítása“. 27. l. 1. és 2. jegyzés.

***)) „Plan zur Gründung einer Gesellschaft zur Beförderung nützlicher Wissenschaften und des allgemeinen Besten für Ungarn“.

****) Széchenyi István „Akadémia“ cz. kéziratcsomója, 155. szám.

*****) S z á s z K á r o l y. („Gr. Széchenyi István és az akadémia megalapítása“) a 37. s. l. lapokon részletesen foglalkozik e tervvel.

hangosan szólott a praktikusabb célok mellett, különben Széchenyi nem terjeszkedett volna ki akadémiai beszédeiben oly részletesen és behatóan az új intézmény létjogának megokolására.

Tévednénk azomban, ha azt hinnők, mintha a „legnagyobb magyar“ talán ellenséges álláspontot foglalt volna el a polytechnikum (vagy a mint akkor nevezték „polytechnikai ipartanoda“) iránt. Ellenkezőleg. Az akadémia ügyét biztosítva látván, kezébe vette a műipariskola dolgát és az 1832—36-ki országgyűlés alkalmával József nádor tudtával kidolgoztatta a „polytechnikum institutum“ tervét. A terv megvolt, de a rendek pénz dolgában nagyon is óvatosak voltak és így az egész tervezet egyelőre papíron maradt*). Széchenyi és mások az akadémia költségeibe bonyolódva, nem segíthettek, s akkor, talán a meddő országgyűlési viták behatása alatt, akadt gr. Széchenyi István ismerősei, és rangbeli társai között egy főúr, ki 1833-ban Szent András hava (november) 24-én keltezett végrendeletében jelentékeny vagyonának két harmadrészét a felállítandó polytechnikumra hagyta, még pedig úgy, hogy annak kamataiból egyelőre tehetséges ifjak külföldre küldessenek. Az alapítás tényét és részletes méltatását későbbi pontnak számára tartván fenn, szemügyre vesszük a nemes és munkás jellemet, miként a nemes fát gyümölcsének élvezése után nézzük csak valódi érdekekkel.

III.

— Br. Brudern József magánélete. Nevelkedése és rokonszenve a magyar nyelv és nép iránt. A családi ház a Mátravidéken. Gazdasági újítások, mintagazdaság és ménes. Pályaválasztás és rokonszenve a gazdaság iránt. A báró hajlama Pest iránt, átköltözése és szerepe Pesten. A „párisi ház“ urának baráti köre. Passziók és gyűjtemények. Vagyonának közézlra való hagyományozása. —

Sok növényre hat nemesítőleg, ha más földbe ültetik, sok fa terem gyümölcsöt az árnyas völgyben, melyet előbb hervasztott a verőfény. Így van ez az emberekkel is. Hazánk történetében kiváltképp sok egyén van, a kik külföldről származván be, hasznos és hű polgáraivá lettek e szép országnak. Ez utóbbiak közé, kik nem játszották a hálátlan jövevény szerepét, hanem mélyen érezték sorsuknak szolidaritását a földdel, mely nekik új otthont adott, ezek közé, mondom, tartozik és méltán sorolható a Brudern-család.

Brudern József atyja, János, Sziléziából vándorolt be hazánkba és a fiú 17 éves volt, midőn családja a magyar indigenatust megkapta**). Brudern József 1774-ben született és átélte a francia forradalom mozgalmas napjait, melyek azomban már magyar földön találták. Nevelke-

*) A rendek csak 1838-ben szavaztak meg 200,000 pengő forintot. Széchenyi működésére az országgyűlésen és a műegyetem tényleges megalakulására nézve utalunk Szily Kálmán rektor 1883. november 25-ki beszédére (megj. Budapestén 1884.)

**) 1791, 73. törv. czikk. V. 6. Nagy Iván „Magyarország Családai“ II., 4. p. 24. l.

dése magánuton, házi nevelők által történt és talán itt kell keresnünk a hazafias érzés alapját, mely a bárónak egész életét jellemzi. Daczára annak, hogy a magyar journalismus akkor még csak gyermekkorát élte, a fiatal báró mégis járatta az első magyar hírlapokat és szenvedélyes könyvgyűjtő hírében állott.

A család a Mátravidéken telepedett meg és Gyöngyös-Tarjányban rakott új fészket, mely csakhamar nevezetes gazdasági vállalatoknak és valóságos mintagazdaságnak képezte központját. Az öntözést hydraulikus gépek eszközölték, a ménes párját ritkította*) és minden úgy volt rendezve, hogy magyar intézményeket külföldi mintára fejlesztettek tovább. Mindezeket az öreg Brudern kezdte és József báró atyjával teljesen egyetértőleg folytatta.

Atyjának jelentékeny vagyona és a teljes szabadság, melyet az öreg báró fiának engedett, választására bizta jövő életpályáját. De úgy látszik, a fiú ép úgy szerette a gazdálkodást, mely viszonylag legtöbb függetlenséggel jár, mint apja. A közpályán mint a főrendiház tagja amugy is kimondhatta véleményét, a diplomatiáról pedig — melyet rokoni néha-napján megpenditettek előtte — Széchenyi István őrizte meg nekünk naplóiban egy jóformán megvető nyilatkozatát.**) S így a fiatal báró megmaradt apja mellett, kivel igazán mintaszerű egyetértésben éltek és intézték minden dolgaikat. A fiúnak szemefénye a híressé vált ménes volt, s állítólag kis kézikönyvet is készített a lótenyésztésről, melyet kéziratban báró Baldácsi Antal, a magyar állandó lókiállítás tervezőjének könyvtárában láttak utólszor. A fiatal báró nem is igen távozott a birtokról és legfeljebb Gyöngyös utczáin látták szép négyes fogatait, a mint azokon végig robogott.

Midőn az öreg báró meghalt, br. Brudern József nem vonzódott annyira a családi fészekhez, mely pusztán maradt, hanem időt szakított magának, hogy Budán is megjelenhessen, nemkülömben a fejlődő Pestet figyelemmel kísérhesse. S csakugyan éles szeme már akkor kiérezte a kedvező prognosztikont, melyet a történelmi végzet és földrajzi fekvés a fejlődő városnak biztosított. Budapesten — bár anachronismus az akkori Budáról és Pestről így beszélni — meggyőződött, hogy bőséges tér, folytonos tennivaló ajánlkozik a munkabíró hazafinak. Mindenre kiterjedő érdeklődése csakhamar ismeretségbe hozta számos főúrral, kik fővárosi barátainak körét képezték. Rokonszenve, mely eddig a vidéken tartotta lekötve, kezdett megoszolni Pest és jószágai között, utazgatott és pesti tartózkodását szerette üdülésnek feltüntetni, ám az üdülés ideje mindig hosszabb és hosszabb lett, míg végre egészen általtette lakását Budapestre, azaz, hogy pontosabban

*) A báró halála után a ménest (25 mén és 34 kanca) nem kevesebb mint 30,400 pengő forintot árverezték el. (V. ö. „Jelenkor“ 1834, 31.)

**) Br. kérdi, miért nem alkalmaztatom magamat a diplomatiánál, t. i. elegendő rava szának tart. (Zichy Antal „Eszmé, adatok és adomák gr. Széchenyi István naplójából“, 20. lap.)

beszéljünk, Pestre. Megvásárolt egy telket és ott azt az akkoriban páratlan házat építteté, mely átjáróul szolgálván a Kigyó-utca és Uri-utca között „párisi ház,” néven speczialitása volt Pestnek. Mint háziur baráti kört gyűjtött maga köré, mely mintaképe volt az igazi demokratikus férfitársaságnak. Megfordultak ott különösen Keglevics László és Sztáray Albert grófok, Benyovszky Péter, Closius Dániel és Sárközy Imre nemesek, míg Steinbach Frerencz és Heinrich János a polgári elemet képviselték. Pesten létekor az örökké tervező Széchenyi István is fel-felugrott, nemkülönben a későbbi időkben a híres Vásárhelyi Pál is, ki azonban akkor korántsem állott dicsősége azon pontján, melyen Vörösmarty megénekelte.*) Br. Brudern azonban korán felismerte benne a lángészt és sokat tanácskozott vele az alapítandó műegyetem tervéről, melyet végrendelete szerint maga óhajtott még életében kidolgozni. **)

A barátságos körből, melyet a báró széles körű olvasottsággal és finom tapintattal vezetett társalgása élénkített és tartott össze, hiányzott valami, a mi éltető melegként szokta a háznak esetleges fogyatkozásait pótolni; hiányzott: a nő. S itt elérkeztünk azon ponthoz, mely egyedül nevezhető némikép sötétnek a nemes férfiú életében. Élete nyílt könyv volt mindenki előtt és ma is az, mindenkre nézve, ki nem sajnál egy kis fáradságot, de itt úgy látszik, mintha a könyvből egy lap ki lenne tépve, még pedig az a lap, melyre a szerelmet szokták felírni. Brudern báró házi tűzhelye nem látta az intező női kezet, szívét passiók foglalták el. Könyvtára még Jankovich Miklós ajkáról is lekényszerítette a félig bámuló, félig irigy dicséretet, természetrajzi gyűjteményeinek egyik speczialitását egy koponya gyűjtemény képezte, melyhez kiváló szenvedélylyel gyűjté híres gonosztevők koponyáit, nyilván anthropologiai célból. Hogy ezen gazdag gyűjtemények, melyeknek összeállításánál a báró sem időt, sem költséget, sem fáradságot nem kimélt, sőt néha kellemetlenségeket is kockáztatott***) hova lettek, arról nem tudok felvilágosítást adni, hiányozván az adatok, melyek a sok tekintetben érdekes vagyon sorsára vonatkoznak.

Hiszen még azt sem tudjuk, miért maradt függőben nagyszerű végrendelete, melyben összes vagyonát közhasznú célok megvalósítására hazájának hagyományozza és melynél fogva erkölcsileg a magyar polytechnikum első alapítójául tűnik fel! Részletezzük azonban immár hagyományát és méltassuk, miként jó szándékot, melynek érdeméből mit sem von le az, hogy mások megvalósulni nem engedték.

*) Vásárhelyi akkor még csak a Körös szabályozásának előmunkálatainál volt alkalmazva.

**) Végrendelet VIII. pont. L. a végrendelet kivonatát a műegyetem levéltárában 74. ex 1848. szám alatt.

***) Mikor az apagyilkos gr. Beleznayt lenyakazták, br. Brudern birni óhajtotta fejének hű másolatát. A hóhérral megegyezvén, éjjel egy inast küld az akasztófa alá, ki a fejet kiásván, a hóhér lakásába viszi. Itt nemsokára halálra ijedt az inas, ki a gipszmásolatot készítette, mert az ajtón kopogtatnak. Ez a kivégzett anyja volt, ki fiának fejét kereste, stb. (Zichy Antal „Eszmék stb.” 74. l.)

IV.

— Brudern tervének alapeszméje és a progresszió. Francia befolyás és tanulmány. Az „écoles polytechniques“ és a francia encyklopaedisták. Brudern realismusa és világnézlete. Külföldi elvbarátai és érintkezése az izolátor feltalálójával. Magyar ifjakat külföldre óhajtott utaztatni, hogy lassankint fiatal tanári nemzedék keletkezzék. Az épület tervére pályázatot hirdettet. A leendő polytechnikum beosztása és tanszékei. —

Báró Brudern József végakarata, mely Pest vármegyének 1834. február 4. napján (mely egyszersmind az elhunyt főúr halála harmadnapja volt) tartott ülésében olvastatott fel, leglényegesebb részében (a végrendelet VIII. pontjában) ezt mondja: „Minthogy teljes életemben a közjónak — a nemzeti iparnak, egy szóval a haza boldogságának előmozdításán igyekeztem, holtom után is némü-némü részt kívánván ebben venni, a feljebbi legátumoktól (cselédeiről és más magánszemélyekről emlékezik meg) fennmaradandó minden értékimet hagyom édes magyar hazámnak olyformán, hogy annak két harmada örökös fundatióul szolgáljon arranézve, hogy az interesén Tekintetes Pest megye által kinevezendő két jeles és iskoláit dicserettel végzett akarmely vallásu, habár zsidó is és bármely nemzetbeli ha idegen születésü ifju is (csak hogy a magyar hazának kötelezze elégséges garancia mellett szolgáltatát) mathematicus, hydraulikus és geometrikus, ugyszintén mechanicus és technologicus végből és célra külföldi utazásokat tehessenek, kik is a szükséges uti költségeken kívül rajzolatok, planumok, machinák megszerzésére szükséges summákat kapjanak. Ezen szerzeményeket két esztendeig tartó utazásuk után visszajövéen, addig is míg a polytechnicum institutum (holott ezeknek conserváltatniok kell) fölállittathatnók, a nemzeti Múzeumba betenni kötelesek lesznek, hogy a Haza közboldogítására fordittathassanak. Ezen ifjak azomban, utazásuk ideje alatt is, legalább minden esztendőn kétszer tartozni fognak tapasztalásaikról Tek. Pest vármegyének tudósításaikat beküldeni és költségeikről számolni.“*)

Egyetlen futólagos pillantás, melyet a fentelmondott végrendeleti pontra vetünk, meggyőz róla, hogy Brudern bárót nagyszabásu legátumánál ugyanazon elv vezette, mely Széchenyi István alapítványaiában is vezércsillagként ragyog, nevezetesen a lassú, fokenkénti haladás, a progressio elve. A „legnagyobb magyar“ a nemzet kultúrfeladatait lépésről lépésre akarta megvalósítani és e tekintetben Brudern József is az ő nyomdokain haladt. Ellensége volt minden radikalismusnak, daczára annak — és ezt hangsúlyoznunk kell, — hogy francia nyomra akadunk könyvtárában, francia befolyásra egész világnézetében, sőt a polytechnikum iránt való érdeklődése is legfőképp francia tanulmányokra utal vissza.

*) A végrendelet VIII. pontjának záradéka. Az illető ifjak kiküldetése Pest vármegyétől függően, szóbeli hagyomány azt állítja, hogy az első kijelölés meg is történt.

Brudern báró kevésbbé hódolt a franczia nyelvnek, mint inkább a szellemnek. Századunk első tizedeiben a franczia szellem határozottan doctrinair befolyást gyakorolt nemességünkre.

Megyegyüléseink parlamentáris formát öltöttek és a Borsiczkyak és Niczkyek példája csak kettő a sok közül arra, mikép honosodott meg a franczia szellem és felfogás középosztályunkban. Brudern József a praktikusabb irányú és az ipart fejlesztő franczia iskolák iránt érdeklődött különösen. Az „écoles polytechniques“, melynek mintáját 1794-ben állították fel Párisban, fiatal intézmény volt még és sokan, mi több magának a közvéleménynek jelentékeny része, bizalmatlanul tekintettek a „próbálgató“ szakiskola felé, mely nekik nagyon is specziális volt. S mégis e specziális iránynak egy oly irodalmi és közművelődési iskola nevelt híveket és közönséget, mely maga az universalismusnak zászlójához esküdött: az encyklopaedisták. D'Alembert híres vállalatához gazdag tárházát csatolta a képeknek és vázlatoknak, melyek kivált a technikai szakismereteket ruházták fel a könnyen megérthetőségnek bájával. Ókori és újabb gépek, ostromló fegyverek és épületek alaprajzai: mind mind azt célozták, hogy a nemzet praktikus irányban vezettessék. S e működés nem csak a gyakorlatias Colbert hazájában ért cél, hanem túl annak határain, a magyar főur törekvéseinek egyik vezetője és központja lőn. Br. Brudern József könyvtárában a nagy encyklopaedia megvolt és nem egy munkatársával állott levélbeli érintkezésben. Ilyen volt például Mannoury d'Ector marquis az izolator feltalálója, kivel a báró levelezett és 1818-ban megszerezte magának az általa feltalált művészies szivattyu tervrajzait.

Később tapasztalni fogjuk azt is, hogy a báró a műegyetem tanzékeinek számát illetőleg szintén a párisi technikai iskola szervezetéhez alkalmazkodott. Egyelőre azomban egy körülményről kell megemlékeznünk, mely a bárónak a részletekben való önállósága mellett tanuskodik. Az ugyanis, hogy az intézet tanszergyűjteményét progressive akarta megszerezni, egyuttal pedig ifjú tanítónemzedéket teremteni az által, hogy külföldön utaztat fiatal embereket, ami határozottan arra vall, hogy fölismerte és helyesen ítélte meg a magyar és franczia viszonyok közötti különbséget. Franciaország akkor sem volt szegény tanerőkben és szakférfiakban, nálunk csak imitt-amott tünedezett fel egyes tehetség, mely a technikai tanulmányokra adta magát.

Báró Brudern jelentést is kívánt ez ifjaktól, miként napjainkban a külföldi ösztöndíjakkal kitüntetett egyetemi polgárok kötelessége, hogy így külföldi tevékenységük ellenőrizhető és érdemetlenségük esetére a segély tőlük ideje korán megvonható legyen. Jellemző az is, hogy a báró nem bizván a hazai ifjuság praktikus hajlamaiban, kénytelen volt a külföldi származásukat bevenni a jogosult folyamodók sorába, a mit bizonyára nem tesz vala, ha nem kell arról tartania, hogy a megszorított pályázat meddő marad. A vallási különbség teljes ignorálása a báró liberalismusának és igazi demokratikus érzületének jele és kifolyása,

mely egész végrendeletén átalhúzódik és minden közhasznú alapítványában mutatkozik.

A műegyetem épületére a báró maga akart pályázati úton jutalmazandó tervet szerezni, a belső szervezetet pedig — talán nem tévedünk, hogy a francia polytechnikum mintájára — saját maga óhajtotta kidolgozni. Erre nézve végrendeletének immár többször idéztük VIII. szakasza befejező pontjában következőleg intézkedett: „Ezen intézet (már mint a polytechnikum) plánumát magam óhajtom ugyan még életemben kidolgozni, ha mindazonáltal bármely akadály miatt ezt nem teljesíthetném, a nagyméltóságu Helytartó tanácsot, hogy egyet tanácsosai közül elölülőnek, tek. Pest vármegyét pedig, hogy három értelmes táblabíró kinevezni méltóztassék egész bizodalommal megkérem, kik az Aedilis directionak tagjai, vagy más mathematicus által külön-külön kidolgozandó plánumokat megvizsgálván és bírálván, a legcélszerűsabbat megalapítsák és foganatba vétessék. Hogy pedig ezen bírálatban kikerültessék a részrehajlásbeli emberi gyarlóság, neve a szerzőnek mindaddig pecsét alatt rejtve tartassék, valámig a bírálás meg nem történt, mikor is a legjobbnak ítélendőnek szerzője 30 darab aranyból álló jutalmat kapjon.“

Ime egyike a legelső építkezési titkos pályázatoknak hazánkban, mely azonban — sajnos — meg nem valósult, hanem csak szép eszmének maradt meg. Hasonlókép szép eszmének maradt meg a terv, melyet a báró maga akart kidolgozni. Csak egybevetés és következtetés utján gondolhatjuk, hogy a matematikát hydraulikát, geometriát, mechanikát és technológiát egy-egy külön tanszékkal akarta ellátni. Érdekes körülmény, hogy a geometria tanszéke mellett nincs szó matematikai tanszékről, a mi ismét a báró régibb francia tanulmányaira vall, lévén a francia főiskolákona „mathematique speciale“ az egyetem tanszéke, melyet a technikusok látogattak.

Rövid vázlatban ez képezi br. Brudern a műegyetemre vonatkozó eszméinek keretét, melynek részleteit megzavarták a körülmények, úgy hogy az egész csak elmosódó körvonalakkal jelenhetik meg az utókor előtt. Tanulmányunk befejező pontjában a báró működésének hatását, egyéb alapítványait és kortársainak véleményét fogjuk összefoglalni.

V.

— A báró kortársainak és arisztokrata barátainak véleménye alapítványáról. A végrendelet anyagi sikertelensége és erkölcsi hatása. Befolyása a műegyetem eszméjének megvalósulására. Egyéb tervek: a Ludoviceum stb. A közvélemény a báró halálakor. Befejezés. —

A Brudern-féle végrendelet kihirdetése országszerte és pedig méltán nagy feltűnést okozott. Az előkelő (mágnás) körök részben kuriózumkép fogadták ugyan,*) de a nagy közönség és az akkor immár tár-

*) „Pepi (br. Brudern) végrendelete megint mutatja, milyen sok pénz távozik előkelő családaink köréből, hogy — elharácsoltassék. „Ezt gr. M. Anna irta egykoru levélben egyik barátnőjének. Azután így folytatja: „Ki nem állhatom a legatumokat. Idegen emberek kezelik és hisznek meg rajtuk. Hiába! jól mondtam, hogy Pepinek bogarai vannak!“

sadalmi tényezővé izmosodott sajtó csodálattal és tisztelettel emlékeztek meg a nagylelkű alapítványról.

Az alapítvány ügye azonban — nem tudni biztosan miért — nem lendített anyagilag az óhajtott műegyetem létrejöttén. Daczára annak, hogy a báró végrendeletében Pest vármegyének szívére kötötte a vagyon kezelésének legszigorúbb ellenőrzését, sőt még a módot is megszabta, melyen az ellenőrzés eszközölhető lehet,*) mégis oly dolgoknak kellett történni, melyek egyik vagy másik módon a vagyon dissolutióját idézték elő. A hajdani kir. József-ipartanoda igazgatói több ízben tettek ez érdemben felterjesztést, de az ügy tiszttába nem hozatott.**) Nincs tudomásunk arról, hogy a bárónak esetleges távoli rokonai a végrendeletet megtámadták és nullifikálták volna, miként ez hasonló nagyszabású vállalatoknál gyakorta történik, s így nem marad egyéb hátra, mint az ellenőrzés hiányában keresni annak okát, a mit beavatott egyének a „vagyon elharácsolásáról“ beszélnek.

Igy áll a dolog az ügy anyagi oldalára és az alapítvány anyagi hatására vonatkozólag. Hasonlíthatatlanul többet használt az alapítvány erkölcsileg ama bűverőnél fogva, melyet a jó példa mindenütt és mindenha gyakorolni szokott. Az ország rendei és gróf Széchenyi István közé vették az ügyet és az akadémia kebeléből kiindult röpirat szellemében 1864-ben sikerült az „ipartanoda“ szerény czimét viselő intézetet megnyitniok. Nem feladatunk a műegyetem további fejlődését és történetét e helyen bővebben vázolni, annál kevésbbé, mert Szily Kálmán ismételten idézett rektori beszéde teljes képet nyújt az ifju intézményt környező és részben üldöző viszonyokról egész a mai napig, midőn mint a nemzet egyik büszkesége immár biztosan és háborítlanul terjeszti a természettudományi ismereteket.

Részünkről egyrészt az impulsust akartuk feltüntetni, melyet báró Brudern József alapítványa a műegyetem szunnyadó csiráira gyakorolt, másrészt a rendelkezésünkre álló hiányos adatokból némi halvány képét vázolni ezen méltatlanul elfeledett jelesünknek, kinek porladó sírkövérről a feledés moha fakad. Hiányos lenne a kép, ha még röviden meg nem emlitenők a nemes férfiú többi alapítványait, melyek végrendeletének fénypontjait képezik.

Egyik további alapítványa***) odavág, hogy a Ludoviceum részére

*) „Kérem Tek. Pest vármegyét, méltóztassék idővel is felügyelni ezen rendelésem teljesítésére. Óhajtanám tehát, hogy minden esztendő elején olvastatnék föl ezen rendelésem akár generális, akár particuláris gyűlésben, egyttal is számvétetnék az actiák és interesek manipulansaitól, egyszersmind a VIII. pontban illetett utazóktól bekivánandó tudósítások is olvastatnának föl és tétetnének közönségesekké.“ (Végrendelet X. pont.)

**) Szily Kálmán rektori beszéde 4 lapján. Egy magánlevélből idézzük még a következőket: „1847-ben a br. Brudern legatuma már szóba sem jöhetett a vagyont elharácsolták.“

***) A végrendelet VII. pontja, melynek igazi nemes szelleméről tanuskodik e szakasz: „becsületes, moratus és tanulságban igyekező ifju, legyen az nemes vagy nemtelen, akár polgári akár jobbágyi sorsból való.“

ajánlott összeg kamataiból egy szegénysorsu ifju vallásbeli különbség nélkül (illetőleg felváltva katolikus és protestans) neveltethessék és taníttassék.

Továbbá vagyonának egy harmadát részvényekbe akarta fektetni, ugy azonban, hogy a kamatok és a tőke külön-külön valamely az országgyűlés által meghatározandó közhasznu intézetre fordíttassanak.

Ime egy ember élete és jellemzése, ki gyűjtött mint a méh és ajándékul adta mindenét a hazának és utókornak. Mások kevesebb érdemmel maradandó hirre tettek szert, őt a sors megfosztotta a népszerűség egyik alapfeltételétől: a sikertől. A fentebbi sorok egyik főcélja volt a feledést némikép kevesbiteni és a nemes alakot az ifju nemzedék fogékony lelkületének ragyogó például felmutatni. Soraimat nem fejezhetem be méltóbban, mintha ideígtatom e század harminczas éveinek egyik legderekabb hirlapírójának, Helmeczy Mihálynak következő szavait;**) melyekkel az elhunyt báró ravatalához a magyar közvélemény koszorúját tette le:

„Szükségtelen mondanunk, kit vesztünk benne, eléggé beszélnek az tettei, eléggé azok, kik törekvéseit közelebbről ismerik. Nemzeti gazdasági szorgalmunkban, ha itt-ott célirányosb haladást tapasztalunk, ő volt a mátra-tiszai környéken első, ki azt indulóba hozta, kinek e részbeni előhaladást célzó intézetei tükör és élesztő példa gyanánt szolgálhattak. Jártas műveltsége és nagy tűzü vállalatnál fogva, mit a fürge külföldi ész gazdaságosbnak gondolt ki, ő itthon az alkalmazhatóbbakat gyakorlatba hozza. Sok, igen sok sikerült, legalább eszméletőleg, szétágazó törekvési után és ha talán itt-ott a theoriák szövénnye, földvegyület, égőv és egyéb mostohaság csalékonyul játszák is meg, fönmaradt a nagy közönségre a más költségein való tanulási haszon. Végintézete hagyományai megörökítik nevét Hazánk és művelődésünk évkönyveiben.“

Latkóczy Mihály.

*) IX. pont. „Az univerzális hereditás alá esendő értéknek harmadik harmadrészét kamatoztatni kívánom, még pedig ha hasznos hajtó actiás bármely intézet fölülál honunkban, állami, illyes actiák vásároltassanak az egész summán, s a bejövő dividendum esztendőről esztendőre adassék kamatra, s ezen kamatok addig szaporíttassanak, míg annyira nem növekednek hogy azon valamely közhasznu s az országgyűlés által elhatározandó intézet fölállíttathatnék, az actiákban levő tőke, hogy kamatozzon továbbra is, esonkittatlan hagyatván, hogy idővel ebből is lehessen ujra közös intézetet fundálni.“

**) „Jelenkor“ 1834. 11. szám.

I.

A reáliskolák tanterve.

1. A vallástan.

I—VIII. OSZTÁLYBAN, hetenkint 2—2 óra.

A vallásoktatás a hitfelekezetek tanterve szerint történik.

II. Magyar nyelv és irodalom.

Cél: *a)* A nyelvtan alapos ismerete és azon képzettség megszerzése, hogy a tanuló oly tárgyakról, melyek tapasztalatainak és tanulmányainak körébe esnek, szabatosan és helyesen tudjon beszélni és írni.

b) A költői és prózai műfajok ismerete, továbbá az életben gyakrabban előforduló polgári ügyiratok használata.

c) Irodalmi művek olvasásán, az aesthetikai alapfogalmak fejtegetésén és művelődéstörténeti készségségen alapuló ismerete a magyar irodalom fejlődésének.

A tananyag felosztása.

I. OSZTÁLY, hetenkint 6 óra.*)

a) Nyelvtan. Egyszerű mondat és mondatrészek, fő- és mellékmondat megkülönböztetése, az egész alaktan, tekintettel a hangtani módosulásokra. Szóképzés szócsoportok egybeállításával, az élő képzők.

b) Olvasmányok. Elbeszélő prózai és költői szemelvények, különösen a népmesék, a magyar történeti monda, a nép és természetrajz köréből, továbbá gondos és a gyermek erkölcsi érzetére tekintő szemelvények a klasszikus hősi mythos köréből; mesék és leírások a magyar népeletből. Értelmes és kellően hangoztatott olvasás. Az olvasmányok tartalmi megmagyarázása s a tartalomnak szabadon elmondatása, a könyvből kiszemelt versek betanultatása és elszavaltatása.

*) A dült betűkkel szedett részletek a tantestület által a helyi viszonyokra való tekintettel ajánlott módosításokat jelentenek.

c) Írásbeli dolgozatok havonként *négyszer*; még pedig két iskolai és két házi dolgozat, melyek a nyelvtan és helyesírás begyakorlását tartásuk szem előtt. A dolgozat felfogására a tanulót az iskolában kell gondosan előkészíteni.

II. OSZTÁLY, hetenkint 5 óra.

a) Nyelvtan. Összetett szerkezetű mondatok taglalása; a mellé- és alárendelt mondatok viszonya: a szókötés, szóképzés, szórend, synonimák összeállítása és magyarázata az olvasmányok alapján.

b) Olvasmányok
c) Írásbeli dolgozatok } mint az I. osztályban.

A feladvány itt már kiterjed az olvasmány egyes részleteinek, vagy egy-egy költői elbeszélés tartalmának írásba foglalására is, miután azt a tanulók az iskolában szabadon elmondták.

III. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

a) Nyelvtan rendszeres áttekintése és az életben gyakrabban előforduló polgári ügyiratok ismertetése.

b) Olvasmányok költőiek és prózaiak a görög-római és a magyar történelemből, legendák, kisebb jellemrajzok, történeti képek, ügyiratok.

c) Írásbeli dolgozatok, havonként *három* házi vagy iskolai, az olvasmánynyal kapcsolatban.

IV. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

a) Stilisztika. Az irány általános törvényei (tűzetesen a prózai és költői irány különbsége) a hangsúlyos és időmértékes vers ismeretése.

b) Olvasmányok: nagyobb olvasmányul: Arany Toldi-ja. Az olvasmány tartalmi magyarázatán és megértésén kívül a mű szerkezete s a költői irány sajátja is megvilágítandó. Prozai olvasmányul: leírások, könnyebb élet- és jellemrajzok, levelek, kisebb értekezések.

c) Írásbeli dolgozatok havonként egy iskolai, egy házi.

V. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

a) Olvasmányok a különböző prózai műfajok fejtegetése céljából, de költőiek is, a mennyiben a prózaiakkal közös törvények alá vonhatók, vagy az eltérések megmagyarázására szolgálhatnak. Salamon: *Török hódoltság* című munkájából a *Hunyadiak kora*; Kemény Zsigmond; *Zord idő* című regényéből *Buda elfoglalása*; Pázmány valamelyik beszéde; Kölcsey szónoki munkái; Shakespeare *Julius Caesar*-ja vagy *Coriolanus*-a. Értekezések, leírások, elbeszélések. Tinódinak egy históriás éneke.

b) Rhetorika. A prózai műfajok ismertetése.

c) Írásbeli dolgozatok, havonként egy házi, 2 havonként egy iskolai dolgozat kapcsolatban az iskolai vagy kijelölt magánolvasmánynyal. A feladvány dispositiója az iskolában megbeszélendő, de a földolgozás lehetőleg a tanuló szabad munkája legyen.

VI. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

a) Olvasmányok. *A Zrinyiász*, Arany balladái és *Ars poétikája* Vörösmarty *Két szomszédvár-a*, szemelvények lyrai költőkből (Balassa Csokonai, Berzsenyi, Tompa, Petőfi) Sophocles *Oedipus király-a* vagy más trágédiája, Kisfaludy K. *Kérői*.

b) Poétika. A költői műfajok ismertetése.

c) Írásbeli dolgozatok mint az V. osztályban.

VII. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

a) Olvasmányok. A tárgyalt írók és költők nevezetesebb művei otthon és az iskolában. A rájuk s korukra vonatkozó művelődéstörténeti és aesthetikai tanulmányok.

b) Irodalomtörténet. A magyar nemzeti irodalom fejlődésének ismertetése 1820-ig. A régibb korok összefoglaló áttekintése után részletesebben tárgyalandók: Kazinczy és a nyelvújítási harcz, Berzsenyi Csokonai, Kármán, Kölcsey és Kisfaludy S.

c) Írásbeli dolgozatok. Havonként egy házi, két havonként egy iskolai dolgozat, tekintettel az irodalomnak nemcsak történeti, hanem rethorikai és poétikai oldalára is.

VIII. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

a) Irodalomtörténet. A magyar nemzeti irodalom fejlődésének ismertetése 1820-tól. Részletesebben tárgyalandók: Kisfaludy K., Vörösmarty, Eötvös, Kemény, Szigligeti, Tompa, Petőfi és Arany. A magyar nyelv rendszerének áttekintése.

b) Olvasmányok

c) Írásbeli dolgozatok } mint a VII. osztályban.

Jegyzet. A stylus fejlesztésére a négy felső osztályban különös gond fordítandó.

III. Német nyelv és irodalom.

Cél: a) Biztos nyelvtani ismereten alapuló megértése az újabb német irodalom kiválóbb műveinek.

b) Azon képesség, hogy a tanuló valamely az oktatás köréből vett tárgyról német nyelven helyesen írni és beszélni tudjon.

A tananyag felosztása.

I. OSZTÁLY, hetenkint 4 óra.

Egyszerű mondat, mondatrészek, declinatio, a conjugatioból a főigealakok és azoknak ragozása. Szótanulás, főleg tárgyi csoportokban. *Havonkint két iskolai, két házi dolgozat.*

II. OSZTÁLY, hetenkint 4 óra.

Összetett mondatok. Az igeragozás teljesen. A partikulák. Szótanulás, főleg etymologikus csoportokban. *Havonkint két iskolai, két házi dolgozat.*

III. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

A mondattan befejezése behatóan, a mellé- és alárendelt mondatok, az igeidők és módok használata. A szóképzés elemei. Sajátos német kifejezések és synonymák egybeállítása.

IV. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

A rendszeres nyelvtan ismétlő áttekintése. A német verstan elemei.

Jegyzet: 1. Mind a négy osztályban havonkint egy házi és egy iskolai dolgozat.

2. Mind a négy osztályban szóbeli fordítások magyarból németre és viszont: kisebb, főleg költői darabok betanultatása.

3. Mind a négy osztályban, míg a grammatikai tanítás foly, a magyar olvasó könyvekkel kapcsolatos, tartalmilag rokon, de alakilag könnyebb irányú német olvasókönyv használandó. Ezenkívül olvasmányul ajánlatos a IV. osztályban válogatott darabok Hebbel *Schatzkästlein*-jéből és Herder *Cid*-jéből.

V. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra. VI. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

A nyelvtani ismeretek szorgalmas ismétlése mellett nagyobb prózai és költői szemelvények olvasása, tekintettel a magyar nyelvi rethorikai és poétikai oktatásra. *Havonkint 2—2 írásbeli dolgozat; egy egy házi és egy-egy iskolai.*

Nagyobb költői olvasmányul: *Schiller* vagy *Shakespeare* egyik drámája.

Jegyzet: A tanítás lehetőleg német nyelven is történik.

VII. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Lessing, Goethe és Schiller életének és munkásságának ismertetése és evvel kapcsolatban egyes műveik részben iskolai, részben házi olvasása; pl. Lessing: *Emilia Galotti*, *Minna von Barnhelm*, a *Hamburgische*

Dramaturgie-ből és a *Laokoonból* (válogatott fejezetek). Goethe, Schiller: *románczok és balladák*, *Hermann und Dorothea*, *Egmont*, *Dichtung und Wahrheit*, *Tell*, *Jungfrau von Orleans*, *Wallensteins Tod*, *Maria Stuart*.

Havonkint egy önálló írásbeli házi és minden harmadban egy iskolai dolgozat.

VIII. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Az előbbi osztály tananyagának folytatása és befejezése. A német tudományos (történeti, philosophiai s természettudományi) irodalomból vett olvasmányok, tekintettel a reáliskolai tanulmányok körére. Költői olvasmány: Goethe, *Iphigenia* vagy Schiller, *Braut von Messina*. A német nyelvtan összefoglaló rendszeres tárgyalása.

Havonkint egy önálló házi írásbeli és minden harmadban egy-egy iskolai dolgozat.

Jegyzet. A tanítás a VII. és VIII. osztályban tulnyomólag német nyelven történik.

IV. Francia nyelv s irodalom.

Cél: a) Biztos nyelvtani ismereten alapuló megértése az újabb francia irodalom műveinek.

b) Azon képesség, hogy a tanuló valamely az oktatás köréből vett tárgyról szóló magyar szöveget francziára helyesen fordítani tudjon és a francia nyelv szóbeli használatában lehető jártasságot nyerjen.

A tananyag felosztása.

III. OSZTÁLY, hetenkint 5 óra.

Olvasás, az egyszerű és bővített mondat, a mondat alapján az alaktan elemei: a névszók; a segédigék és a rendes ragozású igék. Szótanulás tárgyi csoportokban.

IV. OSZTÁLY, hetenkint 5 óra.

Az összetett mondatok; az alaktan folytatása; a rendhagyó igék. A módok és idők használata; a részesülők; a határozók; a partikulák; a szóképzés elemei. Szótanulás etymologikus csoportokban. Synonimák és gallicismusok.

Jegyzet. 1. Mind a két osztályban a grammatikai oktatással kapcsolatos szóbeli fordítások magyarból francziára és viszont. Hetenkint egy házi vagy iskolai írásbeli dolgozat (fordítás). Kisebb, főleg költői darabok betanulása.

2. Mig a grammatikai tanítás tart, a magyar olvasókönyvvel összefüggő, tartalmilag rokon, de könnyebb irányú francia olvasókönyv használandó.

V. OSZTÁLY, hetenkint 4 óra.

Rendszeres francia nyelvtan. Olvasmány és tanulás, mint a megelőző osztályokban. Az olvasmány alapján szó- és írásbeli gyakorlatok fordítások magyarból francziára és viszont. Két hetenkint egy házi írásbeli dolgozat.

VI. OSZTÁLY, hetenkint 4 óra.

A nyelvtani ismeretek szorgalmas ismételése és kibővítése mellett, a francia styl ismertetése megfelelő olvasmányok által, tekintettel a magyar nyelvi retorikai és poétikai oktatásra. A francia verstan elemei. Szó és írásbeli gyakorlatok, mint az V. osztályban. A tanítás lehetőleg francia nyelven is történik.

VII. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Az újabb francia irodalom főbb képviselőinek ismertetése, műveikből vett szemelvények és egy-egy teljes műnek olvasása által. Nagyobb költői olvasmányul ajánltatik; Corneille-től: *Cid*; Racine-től: *Britannicus* vagy *Athalie*; Molière-től: *Les femmes savantes* vagy *le Misanthrope*. Havonkint egy önálló írásbeli dolgozat (fordítás).

VIII. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Az újabb francia irodalom főbb képviselőinek folytatólagos ismertetése, tekintettel a tudományos (történeti, philosophiai és természet-tudományi) irodalomra is, havonkint egy önálló írásbeli dolgozat. A francia nyelvtan összefoglaló rendszeres ismételése.

Jegyzet. A tanítás a VII. és VIII. osztályban nagyobbára francia nyelven történik.

V. Bölcsészeti előtan.

Cél: A benső tapasztalat közönséges tényeinek áttekintése és a gondolkodás törvényeinek s módszereinek ismertetése, főtekintettel a bizonyító és feltaláló gondolatmenetre.

VIII. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

A psychologia és logika elemei. A testi és lelki élet különbsége. A lelki jelenségek főbb csoportjai. Az értelmi fejlődés. A logikai formák. A tudományok fölosztása és a főbb módszerek.

VI. Földrajz.

Cél: A föld természeti és állami viszonyainak általános ismerete

A tananyag felosztása.

I. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

A földgömb megismertetése és azon a geographiai alapfogalmak (világtájak, szárazföldek, tengerek, szigetek, félszigetek stb.) megmagyarázása. Tájékoztató a földgömbön és a térképen (térkép-olvasás). Európa államai Magyarországból kiindulva, kiváló tekintettel természeti viszonyaira.

II. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

A többi földrész ismertetése, kiváló tekintettel népeikre és termékeikre.

IV. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Az osztrák-magyar monarchia politikai földrajza és Európa főbb államainak ismertetése.

VII. Történelem.

Cél: Az egyetemes történet összefüggő áttekintése és a magyar történetnek a művelődéstörténettel egybekapcsolt ismerete.

A tananyag felosztása.

III. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Magyarország történetének áttekintése.

V. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Az ó-kor története, különösen a görög és római történet a nyugotrómai birodalom bukásáig.

VI. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

A középkor története és az új korból a fölfedezések, a tudomány és művészet ujjáébredésének és a vallási reformok és háborúk kora a westfáli békéig.

VII. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

A XVII. század a westfáli békétől és a XVIII. század, vagyis a nemzeti háborúk, a fejedelmi absolutismus kora és a francia forradalom története Napoleon bukásáig. A legujabb kor rövid történeti áttekintése után Európa és Amerika államai politikai földrajzának áttekintése.

VIII. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Magyarország története, tekintettel a műveltségi és alkotmányi viszonyokra.

VIII. Matematika.

Cél: Biztosság a közönséges számokkal való számolásban. A matematika elemeinek összefüggő ismerete és lehető önállóság azoknak alkalmazásában.

A tananyag felosztása.

I. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

A tizes számrendszer. A négy számolási művelet egész számokkal. Az egész számok oszthatósága. Számolás közönséges és tizedes törtekkel. A métermérték ismertetése. Időszámolás.

II. OSZTÁLY, hetenkint 4 óra.

Számolási rövidítések. Számtani műveletek korlátolt pontossággal. Az arányosság fogalma. Geometriai viszonyok és arányok. Egyszerű hármasszabály. Az olasz számolásmód. Százalékszámolás.

III. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Összetett hármasszabály. Kamatszámolás köznapi és kereskedelmi alkalmazásokkal; határidő-számolás; lánczszabály; az arányos osztás; egyszerűbb elegyítési feladatok megfejtése; a legfontosabb külföldi pénznemek megismertetése és átszámítása; a váltók leszámítolása.

IV. OSZTÁLY, hetenkint 4 óra.

Bevezetés az algebrába. Összeadás és kivonás egész számokkal; sokszorozás egész számokkal, kiterjeszkedve a kéttaguak négyzetének és köbének képzésére. Osztás egész számokkal; a geometriai haladvány mint osztási eredmény; ugyanazon műveletsorozat tört számokkal. Az elsőfoku egyenletek egy ismeretlennel, kiterjeszkedve az arányok tanára.

V. OSZTÁLY, hetenkint 5 óra.

a) Első foku egyenletek két és három ismeretlennel. Kéttaguaknak magasabb pozitív egész hatványai (Pascal-féle háromszög). Számtani haladvány. Négyzetgyök és az ismeretlenek kiszámítása másodfoku egyenletekben; köbgyök; számolás gyökjelekkel.

b) Planimetria.

VI. OSZTÁLY, hetenkint 4 óra.

a) A hatványozás általánosítása (negatív kitevők és alkalmazásuk a tizes számrendszerben. Számrendszerek: tört kitevők.) A logaritmuskok. A Brigg-féle logaritmuskok; műveleti szabályok; logaritmuskok kiszámítása és számolás logaritmuskokkal.

A geometriai haladványok elmélete és alkalmazásai; kamatos kamatszámítás; kölcsönök törlesztése.

b) Trigonometria, stereometria (a szögletes testek ismertetése).

VII. OSZTÁLY, hetenkint 4 óra.

a) A másodfoku egyenletek teljes elmélete; a harmadfoku egyenletek megoldása. Végtelen geometriai haladvány. Határozatlan elsőfoku egyenletek. A kapcsolástan elemei és a binomi tétel pozitív egész hatvány-kitevőkre.

b) Stereometria (a gömbölyű testek ismertetése). A sphärikus trigonometria. Algebrai kifejezések graphikus ábrázolása. A pont koordinátái. Az egyenes és a kör egyenletei.

VIII. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Analytikai geometria. Az egyenes és a kör részletesebb tárgyalása; geometriai helyek; a kúpszeletek egyenletei. A mathematika rendszeres ismételése.

IX. Természettan.

Cél: A természet tárgyainak szemlélése és az élet jelenségeinek megfigyelése alapján azon törvények ismerete, melyek a természet három országában főleg szerepelnek. Magyarország legközönségesebb ásványainak, növényeinek és állatainak, valamint egyes világrészek jellemző állatainak és növényeinek ismertetése. Földünk szilárd kérgének alkotása, változásai és a szerves élet fokozatos fejlődésének korszakai.

A tananyag felosztása.

I. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Az első harmadban a fontosabb gyümölcsfák és a házi állatok szemléltető ismertetése. A II. harmadban a téli zöld fenyők; az emberi lakások közelében és a mezőkön tartózkodó emlős állatok. A tavasz kezdetén a virító növények ismertetésével a virágos növények testrészei. A III. harmadban a virágos növények folytatása; az erdei állatok és a házi szárnyasok.

A földrajzi oktatás szempontjából a megfelelő állatok és növények.

II. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Majmok, tengeri emlősök, erszényesek. Madarak, tartózkodáshely szerint csoportosítva rokonaikkal együtt. Teknősbéka, krokodil, gyík, kigyó, béka, halak, csiga, kagyló, rovarok, pók, rák, százlábu, giliszta, koráll, csillagállat. Tavaszkor a viritó fák és bokrok ismertetése. A földrajzi oktatás kiegészítéseül a megfelelő állatok és növények.

V. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Növénytan. A virágos növények morphológiája; a gyümölcsformák. A mikroszkop alkalmazása a növények szerkezetének tanulmányozásában; a sejt, a szövetek, az edények. A növény élete. Az osztályozás és csoportosítás elvei; a kettős nomenclatura. A virágtalan növények legfontosabbjai. Linné rendszere (Jussieu, De Candolle, Endlicher rendszerének vázlata). A virágos növények főbb csoportjai, kiváló tekintettel a magyarországiakra. Az egyes növényregiók vázlata.

VI. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Állattan. Az állatok testének szerkezete és élete a szervek leírásával az ember megfelelő szerveinek bővebb tárgyalása alapján. Az állattörzsek (typus) főbb csoportjai, különös tekintettel a Magyarországon élő közönségesebb állatfajokra. A gerinczesek tárgyalásának alapját az ember képezi; az emlősök s különösen a főemlősök (primates) csoportjában az ember testviszonyai anthropologiai szempontból tárgyalandók, vonatkozással az emberfajtákra és a hozzá legközelebb eső állatokra.

VII. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Ásványtan. A krystallographia rövid ismertetése. Jellemző physikai és chemiai sajátságok. Az iparban és a közéletben előforduló fontosabb ásványok ismertetése, különös tekintettel a hazai és más országai nevezetesebb lelőhelyekre. A geológiából: a föld mint bolygó, s a felületének változására befolyó tényezők. A kőzetek. A szerves élet fejlődésének korszakai a jellemző állatok és növények szerint.

X. Természettan.

Cél: A természeti tűnemények kísérletek alapján felismerhető és az elemi matematika segítségével formulázható törvényeinek ismerete kiterjeszkedve a kosmikus tűneményekre,

A tananyag felosztása.

III. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

a) A physika azon fejezetei, melyek a physikai és matematikai földrajznak és a chémiának megérthetésére szükségesek. A főbb erők: nehézség, cohaesio és affinitas fogalma. A halmazállapotok jellemzése és a szilárd, folyós gáznemű testek tulajdonságai. A hő tűneményei. A fény visszaverődése és törése. A delejesség és villamosság tűneményei.

b) A matematikai és physikai földrajzból a legszükségesebb elemi ismeretek.

VII. OSZTÁLY, hetenkint 4 óra.

Kísérleti alapon és elemi mennyiségtani bizonyításokkal: a mechanika, a hangtan és a fénytán.

VIII. OSZTÁLY, hetenkint 5 óra.

Kísérleti alapon és elemi mennyiségtani bizonyításokkal: a hőtan, az elektromosság és mágnesség tana. A kosmographia elemei.

XI. Vegytan.

Cél: Bemutatott kísérletek alapján az elemeknek, a fontosabb vegyületeknek, valamint a nevezetesebb chemiai fogalmaknak és tűneményeknek ismertetése.

A tananyag felosztása.

IV. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Bevezető rész. A közéletben előforduló ismeretesebb anyagokból mint a levegő, víz, konyhasó, mészkeő, agyag, bor, eczet, vérlugsó stb., kiindulva a fontosabb szervetlen és szerves vegyületeknek megismertetése.

V. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

A gáznemű vegyületeknel mutatkozó térfogati és súlyviszonyoknak kísérletek által való bemutatása, a vegysúly, a chemiai valentia és aequivalentia, valamint a vegyület, elegy és keverék fogalmainak megállapítása, a chemiai formuláknak megismertetése. A bázis, sav és só fogalma. A minőleges és szinképelemzés módszereinek valamint a térfogat és súlyelemzés lényegének megismertetése.

VI. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Az ugynevezett szerves vegyületek közül a cyánvegyületek, a nevezetesebb szénhydrogének, alkoholok, savak, aetherek, alkoloïdák, a cserző és proteinanyagok. Az égés és erjedés tünetényei.

XII. Rajzoló és ábr. geometria.

Czél: A legfontosabb geometriai tételek ismerete és alkalmazása a geometriai rajzoláshoz módszeresen vezetett szemlélet és constructiv rajz alapján; az ábrázoló geometria alapvető feladatainak biztos ismerete és alkalmazása egyszerű müipari tárgyak ábrázolásánál és árnyékaik meghatározásánál.

A tananyag felosztása.*A) Rajzoló geometria.*

I. OSZTÁLY, hetenkint 5 óra.

Planimetriai alaktan. A legegyszerűbb síkidomok u. m. a három-, négy-, és sokszögek és a kör leírása. A congruentia, symmetria és hasonlóság fogalmának megállapítása. Az egyenes vonalú idomok területe.

Geometriai diszítványok a táblákra rajzolt minták után adott méretek szerint körzővel és vonalzóval; — utóbb megfelelő szabadkézrajz.

II. OSZTÁLY, hetenkint 5 óra.

Stereometriai alaktan. A legegyszerűbb testek u. m.: a kocka, hasáb, gúla, henger kúp, gömb leírása. Az egyenes testek hálójának készítése. A congruentia, symmetria és hasonlóság fogalmának megállapítása. A síklapu testek felülete és köbtartalma. Az egyszerűbb síklapu testek és combinációiknak távlati vagy axonometriai ábrázolása.

geometriai diszítványrajz folytatása rendszeresen haladó táblai minták után adott méretek szerint körzővel és vonalzóval, utóbb szabad kézzel; nevezetesen az egyenes és ferdeszögű maeander egyszerűbb alakzatai. A középponti sugárrendszerbe foglalt symmetrikus idomok. Köríves combinációk a négyzetben és körben.

III. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Constructiv planimetria. a) Egyenes vonalú idomok. Az egyenes vonalú idomok szerkesztése és másolása a congruentia és hasonlóság alapján. A geometriai diszítványrajz folytatása,

V. A tanári kar és működésének kimutatása.

[illegible]

IV. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Constructiv planimetria. b) *Görbe vonalú idomok.* A körre vonatkozó alapvető feladatok, körivekből alakuló vonalak és disztimények. A kúpszeletek, cycloisok és az Archimedes-féle csigavonal rajzolása. A gyakorlati felmérés egyszerűbb feladatai. A helyszinrajzolás elemei.

B.) *Ábrázoló geometria.*

V. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

A szükséges stereometriai tételeknek esetről-esetre szemléleti alapon való tárgyalása.

a) *Orthogonalis vetítéstan.* A pont, határolt egyenes, síkidomok és síklapu testeknek (kocka, hasáb, gúla) egy és két képsíkon való ábrázolása könnyebb helyzeteikben. Idevágó egyszerűbb épületrészek ábrázolása.

VI. OSZTÁLY, hetenkint két óra.

A térelemek ábrázolása és viszonylagos vonatkozásaik tekintettel a megfelelő árnyékszerkesztésekre. A képsíkok és téralakok helyzetváltoztatásai.

VII. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra

Síklapu testek ábrázolása, síkkal és egyenes vonallal való átmetszései, kifejtésük; megfelelő árnyékszerkesztések. Görbelapu testek (kúp, henger, gömb és forgó test) ábrázolása; síkkal és egyenes vonallal való átmetszései; érintő síkjaik, megfelelő árnyékszerkesztések. Alkalmazások a gyakorlat köréből.

VIII. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

b) *Prespectiva.* Az eddig tárgyalt idomok ábrázolása az egyszerűbb módszerek szerint. Alkalmazások a gyakorlat köréből. A leg-egyszerűbb geographiai fókálózatok szerkesztése.

XIII. Szabadkézi rajz.

III. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Cél: A szép iránti érzék felébresztése és művelése. A térbeli szemlélet és szemmérték fejlesztése. A műszaki ügyesség és ábrázoló képesség fejlesztése és gyarapítása.

A tananyag felosztása.

III. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Disztiményi alaktan. Köríves combinációk a négyzetben és körben. Hullám-, kígyó-, csigavonalak és combinációik. Az ovális. Sty-

lizált levelek és virágok, melyek diszitményi motívumok gyanánt szolgálnak, mint a borostyán, tölgyfa, szőlő, akanthus, pálma levele; a lotos virága stb.

Egyszerű görög síkdiszitmények: palmetta stb. A stylnek és stylisationnak a tanulók képességéhez mért magyarázata. Egyszerűbb alakoknak emlékezetből való rajzolása.

IV. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Diszitményi alaktan. Szinezésre alkalmas síkdiszitmények rajzolása és szinezése; görög, arab, pompéji, renaissance stylben. A maeander összetettebb alakzataiban; fonadékdiszek, levél- és virágszalagok. Egyszerű domború ékitmények körrajzban. A stylfajok folytatólagos magyarázata. A szintan és színbeli összhang elemeinek fejtegetése. Emlékezetből való rajzgyakorlatok.

V. OSZTÁLY, hetekint 2 óra.

Természet utáni rajz. Mértani testminták és testmintacsoportok távlati rajzolása, szemléltető módon előbb körrajzban, utóbb árnyékolva.

Egyszerű domború ékitményminták rajzolása körrajzban és egyszerűen árnyékolva. Szemléltető magyarázatok a távlattan és árnyéktan köréből. Emlékezetből való rajzgyakorlatok.

VI. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Domború ékitmények rajzolása teljes árnyékolással. Az emberi fejek rajzolása jó lapmintákról a szokásos felosztással, a részek arányainak magyarázata kíséretében.

VII. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Gazdagabb domború ékitmények, stylszerű oszlopfők, pillérek, párkányok, konsolok ábrázolása különféle rajzmodorban. Közben az emberi fejnek válogatott rajzminták (esetleg jó mesterek reprodukált rajzai) nyomán való másolása.

VIII. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

A VII. oszt. tananyagának folytatólagos gyakorlása, féldomború és domború fejek rajzolása előbb körrajzban, utóbb teljes árnyékolással stb.

XIV. Szépirás.

I. OSZTÁLY, hetenkint 1 óra.

Folyó magyar és német írás.

II. OSZTÁLY, hetenkint 1 óra.

Folyó magyar írás, tervi írás (ronde- és blockírás).

XV. Tornázás.

Cél: Rendszeres gyakorlatokkal az ifjúság testi erejének, ügyességének összehangzatos fejlesztése és egészségének fentartása.

A tananyag felosztása.

I—IV. OSZTÁLY, hetenkint 2—2 óra.

A tanítás az osztálytornázás rendszere szerint vezetendő.

A) R e n d g y a k o r l a t o k. a) katonai rendgyakorlatok a m. k. honvédségi „gyakorlati szabályzat” szerint: sorfelállítás, igazodás, fedezés, fordulatok helyben és járásközben, rendek- és kettős rendekbe fejlődés, kanyarodás.

b) t o r n á z á s i r e n d g y a k o r l a t o k: sornyítások, mellé-, elé- és mögésorakozás, körzések, kör-, szög-, csiga-, kigyó- és ellenvonulások, kanyarodások ($\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{4}$ és a közép körül.)

B) S z a b a d g y a k o r l a t o k. 1) Az állások (kivéve a vivóállást) és a fekvések; 2) a tagszabadgyakorlatokból az egyszerű és könnyebb összetett mozgások. E gyakorlatok könnyű kézi szerekkel is végzendők (fabot, rúd, súlyzók,); 3) tovább haladási gyakorlatok: a járáások (különös tekintettel a katonai járásra) műjáráások, futás (fokozatosan 6—10 percig) és egyszerű szökdelések; 4) a birkózási gyakorlatokból: az előkészítő birkózás és végre 5) a társas szabadgyakorlatok kettesével és hármasával.

c) S z e r g y a k o r l a t o k. Magas- és távolugrás, mélyugrás (egy test magasságnyról). Rohamugrás, lengő kötélugrások, bakugrás (III. IV. oszt.), vegyes ugrások a kápákkal ellátott támaszfán. Mászás függélyes és rézsútos póznán, kötelen és árboczon. Gyakorlatok függésben a rézsútos és vízszintes létrán, fokos árboczon fel- és lemenésben, alacsony nyujtón vegyes függésben és támaszban, korláton csak feszítő támaszban és függésben, gyűrűhintán függésben.

D) J á t é k o k. Labdázás, farkas és bárány, körfutás, szökdelőkör stb.

V—VIII. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

A tanítás csapatokban (erő és ügyesség szerint beosztva) történik. A csapatvezetők hetenkint egyszer külön képeztetnek.

A) R e n d g y a k o r l a t o k. a) A katonai rendgyakorlatokból a szakasz felállítása és egyszerű mozdulatai gyors lépés és futásközben is gyakorlandó (I. gyak. szabályz. II. fej. b) A tornázási rendgyakorlatokból az I—IV. osztályban felsorolt rendgyakorlatok lehető változatos összetételei, melyek mint felvonulások a sortest alakítására s különösen a szabadgyakorlatok kivitelére alkalmasak.

B) S z a b a d g y a k o r l a t o k. 1) Állások és taggyakorlatok különféle összetételekben, szigorú tekintettel a plastikai alakzatokra, a gyros

mozgásra és — nehezebb kézi szerek használata által — az izmok fokozott működésére (A kézi szerek súlyzó, vasbot, buzogány). 2) A továbbhaladási gyakorlatok, összekötve taggyakorlatokkal egymásután és egy időben kitartó futás 15 perczig, gyors futás 125 méter távolságra gyakorlandó. Szökdelések álláscserével és kargyakorlatokkal 3) A szabad birkózás különféle nemei. 4) Társas gyakorlatok: gulák, csoportozatok.

C) Szergyakorlatok. Magas- és távolugrás (szilárd akadályokon át is, kézi szerekkel is). Mélyugrás állásból és függésből ($1\frac{1}{2}$ —2 test magasságnyról). Rohamugrás (a deszka 60 fokig emelhető). Rúdugrás, bak- és lóugrások. A mászás nehezebb nemei, kitartó mászás. Gyakorlatok a rézsutos és vízszintes létrán (a felső oldalán is.) Magas nyújtón az alapgyakorlatok, alacsony nyújtón alugrások. Körláton nyaktámaszban is, gyűrűhintán függésben és támaszban.

Kivánatosak az ugróasztalon és rugódeszkán való gyakorlatok, továbbá a gerely- és kődobás, a súlyemelés és a korong (discus)-vetés.

D) Kirándulások alkalmával a labdázás, kitartó járás, lovagjátékok és a természeti akadályok legyőzése különösen gyakorlandó.

Az órák táblázatos kimutatása.

Sor-szám	T a n t á r g y	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össze- sen
1	Vallástan	2	2	2	1	1	2	2	2	14
2	Magyar nyelv s irodalom .	6	5	3	3	3	3	3	3	29
3	Német nyelv „	4	4	3	3	3	2	2	2	23
4	Francia nyelv „	—	—	5	5	4	4	3	3	24
5	Bölcsészet	—	—	—	—	—	—	—	3	3
6	Földrajz	3	3	—	3	—	—	—	—	9
7	Történelem	—	—	3	—	3	3	3	3	15
8	Mathematika	3	4	3	4	5	4	4	3	30
9	Természetrajz	2	2	—	—	2	3	3	—	12
10	Természettan	—	—	3	—	—	—	4	5	12
11	Vegytan	—	—	—	3	3	3	—	—	9
12	Rajzoló és ábrázoló geom.	5	5	2	2	2	2	2	2	22
13	Szabadkézi rajz	—	—	2	2	2	2	2	2	12
14	Szépírás	1	1	—	—	—	—	—	—	2
15	Tornázás	2	2	2	2	2	2	2	2	16
Összesen . . .		28	28	28	28	30	30	30	30	232
Osztályonként hány tan- tárgy?		9	9	10	10	11	11	11	11	

III. *)

Tanodai ünnepélyek.

(Lásd önképző- olvasókör.)

IV.

Adatok a tanoda történetéhez.

Jelentés a lefolyt tanévről.

Az 1885/6. tanév, melylyel intézetünk fennállásának 36. évét fejezte be, mint rendesen augusztus hó 3-én a beiratásokkal vette kezdetét és tartott kizárólag június hó 28-ig, mely napon a bizonyítványoknak és értesítőknak kiosztása után, a tanulók családi körükbe tértek vissza számot adni szüleiknek az évnél mikénti felhasználásáról.

A lefolyt tanévben változás csak annyiban történt a tanári karban, hogy Latkóczy Mihály okl. tanárjelölt mint próbaéves nyert alkalmazást; mint ilyen az I. osztályban a magyar és német nyelvi oktatást 10 heti órában vette át, s egyuttal az osztálytanári teendőkkel biztatott meg.

A tanulók összes száma a tavalyihoz képest nem változott. Az első osztályban 76 tanuló iratkozván be, a nmltgu. vallás és közoktatási m. kir. ministerium belátván, hogy haladás ily népes osztályban lehetetlen, a törvény értelmében előirt párhuzamosítást rendelte el; a II. osztályban daczára annak, hogy abba 58 tanuló jelentkezett, a párhuzamos osztályt helyiség hiányában felállítani nem lehetett: a szünetidőben azonban gondoskodni fogok arról, hogy helyiségnek szűkében többé ne legyünk és ha kell, felállithassuk a párhuzamos osztályt.

A tantervet változatlanul tartottuk meg és iparkodtunk annak teljes egészében érvényt szerezni.

A vallásparancsolta gyakorlatokat a tanulók hittanáraik utasítása szerint végezték; az isteni tiszteleten a tanári kar tagjainak felváltva történt felügyelete alatt jelentek meg a tanulók.

A tanári kar tagjainak egészségi állapota az egész éven át nagyon kedvező volt és csak kevés esetben vált szükségessé a helyettesítés.

A városunkban mutatkozó vörheny és himlő daczára is aránylag nem sok betegségi eset volt tanulóink közt, csak kevesen voltak olyanok

*) Az előbbi fejezet száma helyett II. olvasandó.

a kik hosszabb időig tartó betegeskedés folytán távol maradtak az iskolától, vagy ezt végleg elhagyni kénytelenek voltak. A kérlelhetlen halál azonban tőlünk is megkövetelte adóját és elragadta családjaik s az iskola köréből Mayherr Ferencz VII. és Schachinger Gyula I. b. osztály tanulóit. Amaz több éven át tartó betegeskedése — utóbbi pedig szívbajnak áldozatja lett. Nyugodjanak békében!

Végre megérkeztek a várva várt „utasítások“ az 1884. 15446. szám alatt kiadott reáliskolai tantervnek ugyyszólván változatlan meghagyásával. Felhivatván a tanári kar helyi tantervnek készítésére, a munkához is fogott, de kinyilatkoztatta, hogy azt egész terjedelmében megtartja és csak annyiban kíván rajta változtatni, hogy a magyar nyelvi órák számát az I., valamint a vegytanéit a IV. és V. osztályban 1-1-el szaporítani kívánja; az írásbeli nyelvészeti órák számának emelését is ajánlotta (lásd „Tanterv“). Nagy haladást jelez reáliskolai tanügyünkben ezen utmutatások kiadása: tisztán, praecise megjelöli a célzt és feltünteteti azon eszközöket, melyek által az elérhető lesz. Bizunk is abban hogy egyhamar tantervünket változtatás érni nem fogja és csak ha majd idővel, több évi munkásság után rájöttek talán egyes hiányaira azokon csak alapos megfontolás után fognak változtatni. Különb tudjuk, hogy főfactor itt a tanár maga.

Dr. Németh Antal győrtankerületi kir. főigazgató és kir. tanácsos ur f. é. Február hóban tanodánkat meglátogatta és megjelenvén az egyes osztályok tanóráin az elnöklete alatt tartott értekezleten, tapasztalataira vonatkozó észrevételeit megtette. Junius hó 25-én a szóbeli érettségi vizsgálatokon ő Nagyságát mint elnököt újból üdvözölhattük.

Az országos 1885. évi kiállításon képviselve volt tanodánk is szabadkézi és mértani rajzaival, hol szaktanárainkat Hauser Károly és Skoff Béla urakat azon kitüntetés érte, hogy „kitűnő vezetésért“ közreműködési érmet nyertek.

Az ifjuság és tanári kar 1885. október hó 4. Ő Felsége a király — és november 19-én Ő Felsége a királyné névnapjai alkalmából a hálaadó isteni tiszteleten jelen voltak.

Az önképző és olvasó kör buzgó vezetője Ujvári Béla tanár vezetése alatt ez évben is sikeresen működött, habár a pályázatok eredménye a tavalyival alig hasonlítható össze (lásd a jelentést az önképző- és olvasókörről).

Szertáraink tetemesen szaporodtak részben az által, hogy a nmltgu vallás- és közokt. m. k. ministerium a tanszerátalányt 900 frtról 1100-re emelte, részint pedig számos ajándékok által, melyekkel különösen Vucskics János tisztartó úr és Plieweritsch Otto a győr-sopron-ebenfurti vasut gépészeti művezetője gazdagították intézetünk gyűjteményeit.

Segélyegyesületünk vagyona is emelkedett, a mennyiben daczára a több mint 100 frtot tevő segélyezésnek az alaptőke már majdnem 4000 frtot tesz. Különösen hozzájárultak Graf Adolf erdőmester ur, ki

az alapítók sorába lépett. valamint a soproni takarékpénztár és Sopron megye közönsége 50—50 frttal járulván a segélyezéshez, nemkülönben Vucskics János ur is, ki e téren is támogatja tanuló ifjuságunkat. Fogadják valamennyien hálas köszönetemet, adjon az ég sok ily jó-akarátú testületet és pártfogót az iskoláknak és kétszeresen fognak fölvirágozni.

Rendeztünk 2 tanodai ünnepélyt is: a Berzsenyi halálának 50 éves és a koronázó cselekvény 18. évfordulóját.

Május hó 25-én tartottuk meg Kis-Martonban szokásos tavaszi ünnepélyünket, mely tekintve a kedvező időt, és azon szivességet a melylyel Kis-Marton város közönsége az ifjuságot, vendégeinket és a tanári kart fogadta, kitünően sikerültnek mondható. De ez alkalommal kötelességemnek tartom kiemelni a katonai cs. kir. reáliskola derék parancsnokát, Schuppler József ezredes urat és az egész tanári kart, kik a legnagyobb előzékenységgel fogadtak és megmutatván az intézetnek teljes berendezését, beosztását, alkalmat adtak nekünk arra, hogy egy gazdagon felszerelt, mintaszerű intézetet lássunk; nem egy van közöttünk, a ki itt érdekeset látott és látva tanult. Fogadják ismételten szívből eredő köszönetünket és nyilatkozatát annak, hogy e nap iskolai életünk legszébbjei közt foglal helyet.

Hasonlóan köszönetet mondok Stiny Linárd urnak a győrsopron-ebenfurti vasut főfelügyelőjének, azon előzékeny figyelem- és jó akaratért melylyel Szárazvamba egy különvonatot rendelkezésünkre állítván, az ünnepélyt teljessé tette!

Intézetünk nevezetesebb mozzanatait részletesen majd az alább következők tüntetik fel.

1. Jótékonysági rovat.

a) Ösztöndíjasok.

1. Stefan Kálmán VI. osztályu t. Rosenfeld-féle alapítvány	. 125	frt
2. Weiss Lipót V. " " "	. 125	"
3. Jerman József IV. " " "	. 125	"
4. Deutsch Miksa III. " " "	. 125	"
5. Hasenauer Emil II. " Patzenhofer Conrad " "	. 100	"
Összesen		. 600

a sopronyi főreáliskolai ösztöndíj képesített folyamodó hiányában ez évben ismét ki nem adatott; az ösztöndíjösszeg a tőke szaporítására fordítottatott.

A jövő tanév kezdetén kiadandó lesz: a) két Rosenfeld Jakab- és két Rosenfeld Katalin-féle 125 frtos ösztöndíj; folyamodhatnak szorgalmas, jó erkölcsű és valóban szegény tanulók valláskülönbség nélkül; b) egy sopronyi főreáliskolai 150 frtos ösztöndíj, sopronyi születésű tanulók részére; c) egy Patzenhofer Conrad-féle 100 frtos ösztöndíj.

Az a) és c) alatti kérelmének Soprony várostanácsához-, a b) alattiak pedig a nmlgu vallás és közokt. m. kir. miniszteriumhoz czimezve folyó évi szeptember hó 30-áig, szegénységi- s a lefolyt tanévről szóló isk. bizonyítvánnyal felszerelve a főreáliskolai igazgatóságnál benyújtandók. E határidőn túl érkező folyamodványok tekintetbe vétetni nem fognak.

b) Ifjúsági takarékpénztár.

Bevétel:

1885. évi jun 30-án volt az összes betét	89 frt 46 kr.
kamatok	2 „ 60 „
Összesen	92 frt 06 kr.

Kiadás:

5 tanuló kivett	30 frt 96 kr.
„Deák Ferencz“ ösztöndíj alaphoz csatoltatott	12 „ 58 „
Összesen	43 frt 54 kr.
marad	48 frt 52 kr.

mely összeg a helybeli takaré- s kölcsön-egyletben 4315 sz. könyvecskére el van helyezve.

Kelt Sopronyban, 1886. évi jun. 30-án.

Weinhardt Ferenc s. k.,
az ifj. takarékpénztár gondnoka.

c) „Deák Ferencz“ ösztöndíj alap.

Bevétel:

1885. évi jun. 30-án volt az alap vagyona	686 frt 65 kr.
Az ifj. takarékpénztár elévült betétei	12 „ 58 „
14 db. magyar kölcsönjáradéki szelvény	35 „ — „
III. osztály gyűjtése: (Becker M. 1 fl. Bischitz S. 20 kr. Bruckner J. 10 kr. Deutsch F. 50 kr. Meller II. 20 kr. Mózer Gy. 30 kr. Pollák D. 50 kr. Stern J. 10 kr. Vaszary L. 1 frt)	4 frt 90 kr.
I. A. osztály gyűjtése: (Bakó J. 40 kr. Bischitz A. 10 kr. Czifrák K. 20 kr. Frank Á. 20 kr. Graf A. 40 kr. Huszár K. 30 kr. Iby A. 40 kr. Meller M. 10 kr. Mol- dauer H. 20 kr. Ofner J. 20 kr. Ringauf 20 kr. Rupp- recht J. 1 frt. Szabó K. 20 kr. Wagner J. 50 kr. Wagner Zs. 50 kr. Zawrzal H. 1 frt 20 kr, Zollschan F. 10 kr).	6 frt 20 kr.
Werner Ferencz ur Okkán	6 „ 15 „
Pollák Bernát ur helyben	1 „ — „
Lang Frigyes ur helyben	2 „ 40 „
elhelyezett tőke után járó évi kamatok	3 „ 61 „
Összesen	758 frt 49 kr.

Kiadás :

8 db. 100 frt értékű 5 ⁰ / ₀ -os magyar kölcsönjáradék papir	717 frt 77 kr.
az alap értékpapirjainak letéteményezése	1 „ 50 „
a helybeli tak. s kölcs. egyletben 5984 sz. könyvecskére elhelyezve	39 „ 22 „
	Összesen 758 frt 49 kr.

Kelt Sopronyban, 1886, jun. 30.

Weinhardt Ferenc s. k.,
az ösztöndíjalap gondnoka.

d) Főreáliskolai segélyegyesület.

A segélyegyesület ez évi működésének eredménye a következő:

Bevétel :

1. Az 1884/5-ik számadás szerint maradt készpénzben .	43 frt 47 kr.
2. A sopronyi takarékpénztár részéről adományoztaott .	50 „ — „
3. A sopronyi takarékpénztár és kölcsönegylet 1885/6-ik évre .	5 „ — „
4. Alapító tagsági díjat fizetett: Graf Adolf Lékán . .	30 „ — „
5. Rendes tagsági díjakat: Kőmáli Flandorffer Ignác 5 frt, virtsologi Rupprecht János 5 frt, Weisz J. L. 5 frt, Bauer Antal Sopron 2 frt, Dr. Beck Gusztáv Sopron 2 frt, Boldogasszonyi takarékpénztár 2 frt, Czifrák József Csepreg 2 frt, Ebner Tófor Boldogasszony 2 frt, Endrődy Mihály Und 2 frt, Fehér Ferencz Vése 2 frt, Feigelstock Miksa, Sárvár 2 frt. Frank Tófor Sopron 2 frt, Frischmann Jakab Sopron 2 frt, Geyschlager Adolf Sopron 2 frt, Héring Zsigmond 2 frt, Hess Mayer Sopron 2 frt, Huszár Ede Rohoncz 2 frt, Jankó Sándor két évre 4 frt, Jobb Antal Sopron 2 frt, Karl József Darufalva 2 frt, Kerpl Mór Sopron 2 frt, Kirsch- baum Mór 2 frt, Klapsia Pál Boldogasszony 2 frt, Kluge Lajos, Sopron 2 frt, Kohn Jakab Hollós 2 frt, Kohn Jakab Jánosháza 2 frt, Kohn Sándor Sopron 2 frt. Láng Frigyes Sopron 2 frt, Lenk Adolf Sopron 2 frt, Lindenmayer Frigyes Szombathely 2 frt, Löffler János Sopron 2 frt, Meller Lázár Sopron 2 frt, Meller Manó Sopron 2 frt, Moser Vincze Monyoróke- rék, 2 frt. Nabinger N. Boldogasszony 2 frt, Németh János, Gy.-Keszin 2 frt, Németh János M.-Apáti 2 frt, Nusal János Gy.-Keszin 2 frt, Ofner János Sopron 2 frt Pfeiffer Felix és Pottyondy Miklós Sopron 2 frt, Sa- lamin Leo, Sopron 2 frt, Schachinger Nándor Sopron 2 frt, Schlesinger Lipót Sopron 2 frt, Dr. Schreiner Károly Sopron 2 frt, Schöll Gusztáv, Sopron, 2 frt, Schwarz Károly Sopron 2 frt, Spiesz Antal Sopron 2 frt. Spitzer Vilmos Kis-Martón két évre 4 frt, Stad.	

ler Lajos Sopron 2 frt, Steiner Ignác Sopron 2 frt, Stiegler Gusztáv Sopron 2 frt, Takács Adolf Czinfalva 2 frt, Thiering Gyula Sopron 2 frt, Dr. Töpler Károly Sopron 2 frt. Vaniss Adolf Sopron, 2 frt, Vaniss Lajos Sopron 2 frt, Vimmer Imre Esztergom 3 évre 6 frt, Vucskics János Boldogasszony 2 frt, Dr. Vallenstein Gyula Bük 2 frt, Dr. Vinkler Adolf Sopron 2 frt, Zawrzel Ernő Sopron 2 frt, Zalka Mihály Sopron 2 frt. 141 frt — kr.

6. Pártoló tagsági díjat fizetett: Baka István Sümeg 1 frt, Bakó József Mihályi 5 frt, Baán József Sopron 1 frt, Bethlen Sománé, Sopron 1 frt, Béruralom Boldogasszonyban 5 frt. Bichler Henrik, Zalabér 2 frt, Bischitz Lipót Sopron 1 frt, Brauner József Margitta 2 frt, Breiner Jakab Ostffy-Asszonyfa 2 frt, Bruckner Márton, Muzsaly 1 frt, Czakler István Sopron 40 kr, Csemez Pál Zánkán 1 frt, Endrődy Mihály ivén 20 undi pártoló tag 2 frt 89 kr, Tóth István O.-Asszonyfa 2 frt, Fellner Zsigmond, Sopron 1 frt, Frischmann József Und 1 frt. Führinger György Boldogasszony 1 frt, Goldstein Emma, Boldogasszony 1 frt, Gonzalles Frigyes, Sopron 1 frt, Grubitsch János Császárfalu 2 frt, Guggenberger Ede Sopron 1 frt, Iby Mária Sopron, 2 frt, Kammerloher József 50 kr, Kammerloher Ferencz, 30 kr, Kammerloher K., Sopron, 20 kr; Karika Alajos, M.-Apáti, 20 kr; Kirschbaum Mór Pinnye, 2 frt; Klein Sándor, Boldogasszony, 1 frt; Kovács Gábor, M.-Apáti, 40 kr, Kóbor Pál, Boldogasszony, 1 frt, Könczöl Antal, Boldogasszony, 1 frt, Lapidz A., Sopron, 50 kr, Márton István, Sopron, 1 frt, Mayer Antal, Boldogasszony, 1 frt, Mayer József, Boldogasszony, 1 frt, Mittermayer János, Boz, 1 frt, Moyzer József, Sümeg, 2 frt, Müllner Ferenczné, Sopron, 1 frt, Nagy József, Sopron, 50 kr, Nagy N. János, Sopron, 1 frt, Nagy Sándor, M.-Apáti, 1 frt, Náray József, Gy.-Keszi, 40 kr, Nemes József Köveskál, 1 frt, Neumann Antal, Czinfalva, 1 frt, Nusálné Gy.-Keszi, 2 frt, Ongaro Giacomo, Sopron, 2 frt. Paár András, Sopron, 50 kr, Pollák Ignác, Sajtoskál 1 frt, Pauszka Ferencz Gy.-Keszi, 60 kr, Psenkó Felix, Boldogasszony 1 frt, Ringauf János, Hatfalu, 1 frt, Salamon Ilona, Csepreg, 1 frt, Salkovits Antal, M.-Apáti, 1 frt, Sándor Pál, Gy.-Keszi, 40 kr, Sándorfy Antal, Sopron, 1 frt, Schey Jakab, Boldogasszony, 1 frt, Schey Ignác Boldogasszony, 1 frt, Soós Ignác,

Gy.-Keszi, 1 frt, Spur Lajos, Boldogasszony, 1 frt, Steiner György, Sopron, 2 frt, Stiny Lenárd, Sopron, 2 frt, Szabó Imre, Csorna, 1 frt, Szalay Mihály. Tormás, 2 frt, Sohár Pál, Sopron, 1 frt, Takáts Dénes, Sopron, 1 frt, Tamaska István, Sopron, 1 frt, Thassy Imre, Sopron, 2 frt, Trogmayer Károly, Sopron, 1 frt, Urányi György, Boldogasszony, 1 frt, Vaszary Sándorné, Sopron, 2 frt, Wagner Zsigmond, Sopron, 2 frt, Wiener Zsigmond, Sopron, 1 frt, Wrhovszky Nándor, Sopron, 1 frt, Zollschan Salamon, Nyék, 1 frt.			
7. A soproni 1400. sz. 500 frtos földtehermentési kötvény kisorsoltatott és beváltatott	525	frt	— kr.
8. A 150 frtnyi földtehermentési kötvények évi kamatja.	73	"	20 "
8. A 3 darab Tisza-szabályozási kötvény évi kamatja .	12	"	— "
10. A papíráradék- kötvények után járó kamat . . .	47	"	50 "
11. A soproni takarékpénztár 3235. sz. betétkönyvecske után járó évi 5 ⁰ / ₀ kamat	14	"	50 "
12. A soproni takarékpénztár 4531. sz. betét könyvecske után járó évi 5 ⁰ / ₀ kamat	9	"	14 "
13. A soproni takarékpénztár 4621. sz. betét könyvecske után járó évi 4 ⁰ / ₀ kamat	9	"	42 "
14. A tavali számadásra a számvizsgálók által kifogásolt összeg	—	"	20 "
Összesen			1053 frt 12 kr.

Kiadás:

1. Egy 100 frtról szóló 5 ⁰ / ₀ papír járadék kötvényért .	90	frt	— kr.
Kamattérítés fejében	2	"	34 "
Ez alkalommal az egyesület birtokában volt B. 31,081 sz. 500 frtől úgyszinte az A. 127, 470, 128674, 102, 975 és 102,965. sz. s 100 frtról szóló papír-járadék-kötvények vissza adattak és a C. 112,234-ik sz. 1000 frtos kötvény szereztetett be			
2. A B. 75,893. sz. 500 frtos, és az A. 20,104. és 20105. 100 frtos papíráradékkötvény 95 és 50 krjával beszereztetett	668	"	50 "
Ezek után járó kamat	14	"	98 "
3. A takarékpénztár 3235. sz. könyvecskéjébe elhelyeztetett	14	"	50 "
4. A " 4531. sz. " " " " " " " " " "	9	"	14 "
5. A " 4621. sz. " " " " " " " " " "	9	"	42 "
6. Dr. Kárpáti Károly titkárnak irodai költségek fejében	7	"	20 "
7. Posta díjakra	—	"	21 "
8. Weissbeck György, tanoda szolgának, a szolgálai teendők végzéseért	10	"	— "
9. Kiebel I. b. oszt. tan. 4 frt 85 kr., Kohn Illés 7. oszt. tan. 10 frt, Steiner József III. oszt. tan. 10 frt, Wirth			

Henrik III. oszt. tan. 5 frt, Kohn Ármin III. oszt. tan. 5 frt, Prikoszovics Gábor I. oszt. tanulónak dijpénz fejében 10 frt	44	„	85	„
10. Domonkos Károly V. o. t. és Balogh János I. o. tanulónak a népkonyhában élvezett ebéd és vacsoráért	68	„	40	„
11. Az egylet szolgájának a helybeli tagsági díjak beszedéseért.	6	„	—	„
12. Pénztári készlet	107	„	68	„
Összesen				1053 frt 22 kr.

Vagyonállás kimutatása 1885. évi június hó 1-jével.

1. 1 darab 1000 frtról szóló 4226. sz. soproni földtehermentesítési kötvény à 150 frt.	1050	frt	—	kr.
2. 3 darab Tisza-szabályozási kötvény 3264, 047; 2541, 078; 2548, 020. sz. à 120 frt.	360	„	—	„
3. 1 darab papir jár. kötvény C. 112,234 sz. 1000 frtról				
4. 1 darab papir jár. kötvény B. 75,893 sz. 500 frtról				
5. 2 darab papir jár. kötvény 20,104, 20105 100 frtról 95 frtjával	1615	„	—	„
6. 1 db. sopronyi takarékpénztári könyvecske 3245. sz. 5%	333	„	—	„
7. 1 db. „ „ „ 4531. sz. „	211	„	12	„
8. 1 db. „ „ „ 4621. sz. „	217	„	12	„
9. A fent kimutatott pénztári maradvány	107	„	68	„
Összesen				3894 frt 67 kr.

azaz háromezernyolczszázkilenczvennégy forint 67 kr. oszt. értékben.
Sopron, 1886. évi június hó 1-én.

Ulber Mátyás,
pénztáros.

Felhívás! A főreáliskolai segélyegyesület elhatározta, hogy a jövő tanév kezdetétől fogva az élelemben való segélyt ismét olyképen fogja adományozni, hogy az illetők a sopronyi népkonyha külön rendelt helyiségeiben ebédet és vacsorát kapnak. Felhívtnak tehát mindazok, kik ezen adományban részesülni kívánnak, hogy ebbeli kérelmeiket a főreáliskolai igazgatóhoz augusztus hó 20-áig annál is inkább adják be, mert később érkező folyamodványok tekintetbe vétetni nem fognak.

Végül e jelentés írója kedves kötelességének ismeri, hogy köszönetet mondjon mindazoknak, kik emberbaráti szívöknek jelét adva a fentebbi nemes célra adakoztak. Nyujtson nekik jutalmat az öntudat, hogy a fejlődő nemzedék képzését, a hazai közművelődés lendületét elősegítették.

2. Tanszergyűjtemények szaporodása.

1) Tanári könyvtár.

a) Ajándék útján.

1. A vallás- és közoktatásügyi ministeriumtól:

A művészetek története a legrégibb időktől napjainkig. Pasteiner Gyula. — Általános és hazai művelődéstörténet, dr. Bihari Péter. I. II. k. —

2. A M. T. A k a d e m i á t ó l: Akadémiai Értesítő 19. Évf. — Emlékbeszédek. — Értekezések a Természettudományok, — Mathematika, — Nyelv. — Széptudományok, — Nemzetgazdaságtan, — Statistika. — Történelem s a Társadalmi Tudományok köréből. — Mathematikai s Természettudományi Értesítő. — Figyelő, 1886. — A M. T. Akademia Évkönyvei: 17-ik kötet. — Archaeologiai Értesítő IV. és VI-ik kötet, s Arch. Közlemények XIV. k. — Vizsgálatok a gerinczes állatok fejlődéséről dr. Miháلكovics Gézától. — A m. k. földtani intézet Évkönyve. — Körösy Csoma S. dolgozatai, dr. Duka T. — Almanach, 1886. —

3. Országos Statisztikai Hivatal ajándéka: Dr. Varga: Magyarország pénzüntézetei. — Az 1885. évi orsz. általános kiállítás katalógusai, összesen: 9 db. A Balkán-félsziget némely országai s tartományainak közgazdasági viszonyai: dr. Keleti Károlytól. — Kiállítási kalauz s kiállítási utmutató. — A jury-tanács határozatai alapján kitüntetett közreműködők jegyzéke. — A kiállítási sorsjáték nyeremény tárgyaitak jegyzéke.

4. Franklin-Társul t ajándoka: Simonyi, Nyelvtana Kritikai tanulmány, írta Thewrewk Árpád.

b) Vétel útján.

Világirodalom Története, Scherr J. — Budapesti Szemle, 1884. 1885. Magyar Helikon: Zólyomi Lajos. — Nyelvtudományi Közlemények; 17., 18. kötet, Budenz. — Magyar Tanügy: 12. k. Alexander B. — Közoktatás. I—IV Évf. Tomor J. — Arany: Összes művei 1—8 köt. — Az angol irodalom története: Taine H. III. IV. V. köt. — A Pokol, Dante Alighieri. — Klapka; Emlékeimből. — A Magyar irodalom-történetírás ismertetése, ifj. Szinyei. — Magyarország legrégibb dráma-irodalma 1550—1575, Kertbeny. — Irodalom- és művelődéstörténeti tanulmányok a Rákóczy-korból. Thaly K. — A magyar irodalom s nyelv rövid története, Imre Sándor. — A magyarok hazája, Adam Edmondné. — Czuczor G. Élete s munkái, dr. Koltai V. Irodalomtört. s aesthetik. tanulmányok, Koltai. — Jeles írók iskolai tára, 8 köt. — Irodalmi ismertető, Gyulai B. — Költészetünk új népies iránya, Haraszi Gyula. — Gróf Gvadányi J. élete s munkái, Kovács D. — Szavalókönyve, Váradi A. — Beöthy, Tragikum. — Rákosi, Tragikum. — Katona Bánk-Bánja Péterfi. — Magyar balladák, Greguss és Beöthy. — Berzsenyi ódái, dr. Versényi. — Shakespeare: Coriolanus, ford. Petőfy. — A középisk. oktatás sikertelensége, Szemák. — Homeros Iliasa, dr. Abel. — Homeros Odisséája, dr. Abel. — Buda halála, Arany J. — Kölcsey, Élete s művei: Jancsó B. — Hány Iliásza, Seress Imre. —

— Latin költők, dr. Radó A. — Szent László: Garay J. — A trónkereső: Szigligeti. — Kölcsey: Válogatott szónoki művei. — Századok, Szilágyi S., 18., 19. évf. — Historische Zeitschrift, Sybel K. 15., 16. 17. 18. köt. — Weltgeschichte, Ranke, V., VI. Abth. — Ókori község, Fustel de Coulanges. — Archaeologiai séták, Roma s Pompei, Boissier. — Anglia története korunkban, Carthy Justus. — Budapest története, Salamon. — Török faj, Vámbéri. — Elbeszélések a római történetekből, Thierry. — Magy. tört. életrajzok, Szilágyi. — Petermann's Mittheilungen, Ergänzungsband XVI. — és Mittheilungen B. 30. Brehm. — Magyar növénytani lapok. 1882. — Lehrbuch der höheren Mathematik, dr J. Herr. — Aufgaben und Lehrsätze aus der analytischen Geometrie, J. Graefe. — Vorlesungen über allgemeine Arithmetik, O. Stolz. — Determinánsok alkalmazása, G. Dostor. — Természettudományi közlöny, 14., 15., 16. köt., Szily K. — Névjegyzék s tárgymutató, 1841—1883. Lengyel J. — Zeitschrift für die analy. Chemie, 23. Jahrg. Fresenius. — Justus Liebig, Annalen d. Chemie, Band: 123—228. Vegytani lapok. I. II. III. Fabinyi. Egyetemes földirat. Cherven. — „Das Buch der Bücher“ Bd. I. II. Berg — Frary, La question du latin. — Victor Hugo. Théâtre en liberté (Quantin). — G. Flaubert (Madame Bovary.) — Alfred de Musset, Confession d'un enfant du siècle — De Vailly, Nouveau vocabulaire français (Delagrave kiadása). Sardou, Nouveau dictionnaire des synonymes français.

Folyóiratok. Scherr: Világirodalom, tört. századok, 1886. Nyelvtudom. közlemények. Országos középisk. tanáregylet közlönye, 1885/6. — Magy. nyelvőr. — Egyet. philolog. Közlöny. — Magyar filosof. közlöny. — Magyar Helikon. — Figyelő. — Budapesti Szemle. — Filosofiai írók tára. — Magyar tört. életrajzok. — Közoktatás. — Haza s Külföld. — Central-Organ, Zeitschrift für Realschulwesen. — Historische Zeitschrift. — Unsere Zeit. — Petermann's Mittheilungen und Ergänzungsheft. — Zeitschrift für Mathem. u. Naturwissenschaft. — Annalen der Physik und Chemie. — Beiblätter z. Ann. der Physik und Chemie. — Justus Liebig's Annalen der Chemie. — Neues Handwörterbuch der Chemie. — Grimm: Deutsches Wörterbuch. — Zeitschrift für Analy. Chemie. — Botanische Zeitung. — Vegyészeti lapok. — Osztrák-magyar monarchia írásban és képben. — Zeitschrift für math. und naturwissenschaftlichen Unterricht, 15. Jahrg. Hoffmann. — Zeitschrift f. math. u. Physik. 29. Jahrg., Schömling. — Annalen der Physik und Chemie. Band 21—24. Poggendorf. — Beiblätter zu d. Ann. d. Physik u. Chemie. Band VIII., IX. Wiedemann. — Egyetemes philol. közlöny, Heinrich s Thewrewk. VII. évf. — Egyetemes phil. közlöny. VIII., IX. évf. — Annalen der Physik und Chemie. Wiedemann, B. XXV. XXVI. — Magyar phil. szemle, III. évf. — Baráth s Böhm. Földmértan, Kruspér. XVII. Ábra-tábla Kruspér, földmértanához. — Anleitung zur Lösung planim. Aufgaben, G. Hoffmann. — Szin- és szinharmonia, Tafferner. — Geometriai alaktan elemei, Kriszt Ferencz. — Unsere Zeit, I., II.

Gottschall. — Zeitschrift für das Realschulwesen. 9., 10. Jahrg. Kolbe. — Central-Organ, 12., 13. Jahrg. M. Stark. — Geschichte d. deutschen National-Literatur G. Brugier. — Der deutsche Aufsatz, Dornwell. — Zeitschrift für neufranzösische Sprache und Literatur.

2. Ifjusági könyvtár szaporodása.

a) Ajándék útján:

Dolinay: Tört. arczképcsarnok 1 k. — Simonis Ferencz Corneille Cid 1 k.; Strókay György Hoffmann: Die Ansiedler in Canada 1 k.; Salamin Leo: Lányok lapja (10. évf.) 1 k. — Simonis Ferencz: Cox Görög regék 2 k. — Sztrókay Gy.: A skalpvadászok 1 k. Összesen 7 k.

b) Vétel útján:

Schmidt Kr. Ifjusági irataiból: — A piros tojások. — Mathild és Vilma, Virágkosárka Eichenfels Henrik — Tannenburgi Róza. — Eustachius. — A jó Fridolin és a gonosz Dietrich. — Komlóvirág. — A báránka. Összesen 9 k. — Grosz: Magyar ifjusági könyvtárából: Jani és Nani. — A barlang titka. — A kincses szigetek. — Buchenhorst örökösei. — Egyenes és görbe utakon. — Bódog. Összesen 6 kötet. — Stampfl: Magy. ifj. könyvesház: — Rozgonyi Cecilia. — A khánok utódja. — Sasszárnyakon. Magyar világból 2 köt. — A török világból. — Jánossy Pál: A drótos. — Az aranykeresők. — Összesen 8 köt. —

Hoffmann F.: Két gyermek a népből. — A becsületszó. — Hű szív. — A megtért. — A helgolandi fiu. — A szegény és gazdag. — A nemes és a pór. Összesen 7 kötet. — Höcker Oscar: Testvéredet ne gyölöld. — Tedd a helyest. — Milesz Béla, Uj kis regélő. — Csontos Szigfried és a szép Melusina. — Colon Columbus élete és Amerika fölfedezése. — Mayne Reid: A tűzföld. — Kürthy E.: Magyar ifjuság (1885. évf.) — Dolinay: Hasznos mulattató (12. évf. és 13. évf.) — Jókai: Magyar nép élce. Összesen 10 kötet. — Horn's Jugendschriften: Von den zwei Savoyardenbüblein. — Georg Stephenson. — Zwei Ausbrüche des Vesuvs. — Ein Kongoneger. — Des Feldscherers Wanderschaft. — Der Reiskönig. — Ein armer Slovak. — Ein Einarm. — Der Onkel von Vevey. — Am doppelten Faden. — Der Gondolier von Venedig. — Der Kassendiebstahl. — Die Ehre des Vaters. — Unter den Menschenfressern. — Theodor Körner. Összesen 15 köt. Hoffmann Jugendbibliothek: An den Gestaden Afrikas. — Treu und rein. — Tugend besteht. — Lebenswege. — Der hat alles wohlgemacht. — Összesen 5 kötet. — Schmidt's ausgewählte Erzählungen: Der Edelstein. — Der Kanarienvogel. — Kupfermünzen und Goldstücke. — Die rothen und die weissen Rosen. — Der alte von den Bergen. — Die Nachtigall. — Der Rosenstok. — Das beste Erbtheil. — Titus und seine Familie. — Das Täubchen. — Die Blumenfreunde. — Összesen 11. köt. Volks- und Jugendbibliothek: Die Höhlen des Radhof, Wanderungen durch Salzburg. — Denkwürdige Männer aus Steiermark. — Erdbeben

und Vulcane. — Fluth und Ebbe. — Die schönsten Sagen des griech. Alterthums. — Unser Holz. — Összesen 7. kötet. —

Universalbibliothek für die Jugend: Gremal und Lina. — Ein Mann von Wort. — Ein nordischer Held. — Hilfe in der Noth. — Aus dem amerikanischen Leben. — David Cooperfield. — Die Erfindung der Buchdruckerkunst. — Windstille und Wirbelsturm. — Eine Fahrt auf der Donau. — Mancz Itha. Das hölzerne Kreuz. — Spamer's Volksbücher: Gebrüder Saus und Braus. — Im Feuerregen. — Das grosse Loos. — Összesen 14 kötet.

Koltay Virgil; Czuczor élete 1 kötet. — Kisfaludy Iréne, 8 kötet. Koszorú (1885 évf. 1—26 füz.) 1 kötet. — Koszorú (1885 évf. 27—52 füz.) 1 k. — Fekete és Hevessy: Magyar Salon 2 köt. — Csiky Gergely: Sötét pont 1 k. — Ráth: Arany összes költeményei. IV—VIII. kötetig 5 k. — Seress, Iliász 1 köt. — Kemény, Szelem és hűség 1 k. — Jeles írók iskolai tára: Berzsenyi ódái 2 k. — Péterffy Bánk-bán 3 k. — Mikes levelei 1 k. — Xenofon emlékiratai 1 k. — Julius Caesar 1 k. — Horátius epistolái 1 k. — Greguss-Beöthy: Magyar balladák, 2 köt. — Lehr: Arany Toldija 2 k. — Shakespeare Coriolan 2 k. — Molière: Tudós női 1 k. — Horatius satyrái 1 k. — Német balladák és románcok 2 k. — Ifigenia Taurisban 1 k. — Wallensteins Tod 1 k. — Wilhelm Tell 1 k. — Hermann és Dorothea 1 k. — Összesen 43 kötet.

Olcsó könyvtár: Trónkereső 2 k. — Magyar színészek élete 1 kötet. — Aristofanes 1 kötet. — Shakespeare élete 1 kötet. — Wieland Abderiták 1 k. — Bessenyei Philosophus 2 k. — Gyulai Szilágyi és Hajmási 2 k. — Nagy Ignác: Tisztujítás 1 k. — Boileau; A költészetről 1 k. — Kemény: Élet és irodalom 1 k. — Gyöngyösi: Ének Tökölyi Imre és Zrinyi Ilona házasságáról 1 k. — Hermann és Dorottya. — Horatius: A költészetről 1 k. — Kölcsey: Szónoki művei 2 k. — Kölcsey: Országgyűlési naplói 1 k. — Jancsó: Kölcsey élete 1 k. — Adam asszony. A magyarok hazája 1 k. — Utazás a napsugáron 1 k. — Szinnyei: Magy. irodalomtörténetírás ismertetése 1 k. — Mikszáth Lohinai fű 1 k. — Jakab, Székely historiák 1 k. — Szász: Versszaválás 1 k. — Gyulai Béla: Irodalomismertető 1 k. — Szilády Áron, Balassa Bálint 1 k. — Ohnet: A bánya 2 k. — Hugh-Conway, Beatrice házassága 2 kötet.

Családi könyvtár: Arany: Buda halála 2 kötet. — Tolnay: Jubilansok 1 k. — Jósika M.: Pygmaleon 1 k. — A könnyelműek 1 k. — A gord. csomó 1 k. — Akarat és hajlam 1 k. — II. Rákóczy Fer. 4 k. — Abel: Homer Iliása 1 k. — U. a. Homer Odysseája 1 k. — Heinrich: Bánkbán 1 k. — Verne, Keraban 1 k. — Black, Jolán 1 k. — Magyar Salon IV. k. (1 k.) Szász: Nyomaveszett 1 k. — Jókai: Szélcsend alatt 2 k. — Jósika: Regényes képletek 3 k. — Viszhangok 2 k. — Élet és Tündérhon 3 k. — Tóvölgyi: A honárulók 3 k. — Ezüst vitéz 4 k. — Fáy: Összes beszédek 3 k. — Ábrányi: Melyik erősebb? 1 k. —

Garay: Szt. László 2 k. — Gyöngyösi: Poëtai munkái 2 k. — Beniczky B. Lenke, Mártha 1 k. — Várady: Szavalókönyv 1 k. — Györy: Svéd költőkből 1 k. — Ebers: Egy szó 1 k. — Szathmáry: Rossz aszony 1 k. — Jókai: Kis királyok 5 k. — Összesen 84 köt. — Szilágyi S.: Magyar tört. életrajzok I. évf. 1—5 füz. 1 k. — Vámbéry: A török faj 1 k. — Ballagi: A magy. nyomdászat története 2 b. — Rudolf trónörökös: Utazás a keleten 2 k. — Thaly K.: Tanulmányok a Rákóczy korból 1 k. — Madarász: Emlékiratok 1 k. — Jókai: A magyar nemzet története 2 k. — Olcsó könyvtár: Kún László 1 k. — Pulszky, Martinovics és társai 1 k. — Horváth M. — A kereszténység első százada Magyarországon 1 k. — Szigligeti: A dráma és válfajai 1 k. — Névy: A tragoedia elmélete 1 köt. — Beöthy Zs.: A tragikumról 1 k. — Rákosy Jenő: A tragikum 1 k. — Koltay: Irodalomtört. és aesthikai tanulmányok 1 k. — Összesen: 18 kötet.

3. Természettajzi szertár.

a) Ajándékképen:

Tekintetes Baján Lajos úrtól: *Aquila fulva*, *Circus cyaneus*, *Sturnus vulgaris*; tekintetes Vutskits úrtól: *Otis tarda**), *Fulix islandica**), *Botaurus stellaris**), *Anser segetum**), *Platalea leucorodia*); tekintetes Graff Adolf erdőmester úrtól: *Lagopus mutus* ♂, ♀ téli és őszi tollazattal 3 drb., *Arctomys marmota*; méltóságos gr. Széchenyi Gábor úrtól: *Phasianus colchicus*); tekintetes Kocsis úrtól: *Lepus timidus*); tekintetes Szigethy ügyvéd úrtól: *Aegialites cantiana*); tekintetes Gálffy Gy. csendőr főhadnagy úrtól: *Vipera ammodytes*; Salamin Oszkár VI. osztályu tanulótól: *Ilydrochelidon fissipes**) 4 darab, *Enncoctonus collurio**), *Galerita cristata**) 2 darab, *Himantopus candidus**), *Anas boschas*); Klaber Gyula II. és Simonis s. IV. osztályú tanulóktól: egy-egy drb. *coluber Aesculapii*; dr. Miká szertárőrtől: *Sturnus vulgaris**), *Fringilla linaria**) ♂, ♀ 3 drb., *Corvus coronae*); *Pyrhula rubicilla**) ♂, *Garrulus glandarius**), *Turdus musicus**), *Erytaceus rubicola*).

b) Vétel útján:

*Mustela foina**), *Putorius foetidus**), *Squilla mantis* 2 drb., *Cancer pagurus* 2 drb., *Pinna nobilis*, *Spongia officinalis* (nyers állapotban), *Acetabularia mediterranea*.

4. Vegytani szertár.

(Új beszerzések.)

1 drb. tizedes mérleg

30 gr. *Acidum naphtylamin. sulfonic.*

10 „ „ *oleinic. pur.*

10 „ „ *palmitinic.*

10 „ „ *stearinicum*

*) *-al jelölteket W a b e l P á l intézeti laborans praeparálta.

100 gr.	acidum phosphoric. anhydr.
200	„ „ glaciale
100	„ „ pyrophosphoric.
12	„ Aluminiumpléh
500	„ Plumb. peroxydat. pur.

5. Természettani szertár.

Vétel útján 1885/6

Hengeralaku üvegedény a Nicholson-féle aräometerhez. Eble-féle hatod. 28 Bunsen-féle gálvánelem. Állvány fából 2 szűrő számára. 2 Mohr-féle csíptetőcsap. Parafadugaszfogó. Pneumatikai kád. Pincette. Közöséges állvány kémcsövekhez. Schallbach-féle görebtartó. Asztalka. Fogó olvasztó tégelyek számára. Gyaludeszka. Csusztató kő. 2 gyalu. Fűrész reszelővel. 2 reszelő. Szögmérték fából. Köszörűkő.

Darabszám az 1885/6. isk. év végén: 571, értéke; 5579 frt 50 kr.

6. Mértani szertár.

a) Vétel útján:

Távlati rajzolás eszköze 38 frt.

b) Ajándék útján:

Pliverits Ottó úrtól, a sopron-ebenfurthi vaspályatársaság sopronyi gépműhelye vezetőjétől: 1 Kraus-féle vizlövettyű (Injekteur) átmetszete szekrényvel együtt, értéke 48 frt. 2 négyzet lap osztással. 8 drb. ellipsis. — 2 nagy gúla áthatása (kifejthető).

7. Földrajzi szertár.

Vétel útján:

C. F. Baur: Neueste Wandkarte von Europa, Afrika und Amerika 3 drb., Sopron és környéke Kogutovitz M. Magyarország megyéinek kézi Atlasza (Gönczy-Kogutovitz) I. II. füz., R. Andrees Allgemeiner Handatlas I. Lief. Schlachten-Atlas des 19. Jahrhunderts I. Liefr. Illustrierter Führer durch Oedenburg und seine Umgebungen.

8. Régiségtár.

Régiségtárunk a lefolyt tanévben leginkább többrendbeli érmeikkel szaporodott, melyeket a III., V. és VIII. osztály különböző tanulói ajándékoztak az intézetnek.

3. Fontosabb rendeletek.

1885.

Főig. 962 sz. „A pozsonyi kereskedelmi akadémia“ értesítője küldetik meg.

Főig. 997 sz. Az engedélyezett tankönyvek 22. jegyzőke küldetik meg.

Főig. 1070 sz. Az 1884/5 évi érettségi vizsgálati iratok vissza-küldetnek.

Vall. közoktatásminiszter 20.380. sz. Pasteiner Gyulának „A művészetek története“ című művét megküldi.

Főig. 1155. sz. Az első párhuzamos osztály felállítására nézve közöltetik a vall. közoktatásügyi miniszterium 26.051 sz. rendelete.

Főig. 1167. Dr. Kállay Adolf orvosi működésének idejére 4 kedvezményes fürdős helyre ajánlat teendő.

Vall. közokt. miniszt. 29.877. sz. „Általános s hazai művelődés történet“ Bihary Pétertől a könyvtár részére megküldetik.

Főig. 1239. sz. Bausz István IV, Brzoboháty Antal I., Horváth Antal, I. Kohn Elias VII., Schmidt Károly VI., Simonis Ferencz VII., o. tanulók javító vizsgálatra bocsáttatnak.

Főig. 1254. sz. Hahnenkamp Rezső r. tanár 1885/6 tanévre a tandíjszedéssel továbbra is megbízatik.

Főig. 1278. Nem engedélyezett tankönyvek fokozatosan kiküszöbölendők.

Főig. 1257. sz. Az általányokra nézve előleges értesítés adatik.

Főig. 1268. sz. Bella Lajos r. tanár a tornászat tanításával 1885/6 évre megbízatik.

Sopron város tanács 5178. sz. Augustus hó 18-án, mint Ő cs. kir. Felsége születése napján és Aug. 20-án, mint szt. István napján tartandó hálaünnepélyre meghívót küld.

Főig. 1283. sz. Dux Benő volt reáliskolai tanulónak megengedtetik a vegytanból való javítás.

Vall. közokt. miniszter 27.811. „Allgemeine Kunstchronik“ című folyóirat és „Die Kunst in Oesterreich-Ungarn“ megrendelésre ajánltatnak.

Főig. 1295 sz. Az iskolai év megkezdésére s a szünidők megtartására nézve a 1884/5-ik évi 252. f. ig. rendelet emlékezetbe hozatik.

Főig. 1289. sz. Dr. Schenzel Guido „A magy. korona országainak csapadékviszonya“ című munkája megvételre ajánltatik.

Főig. 1272. sz. Az új tanároktól a törzskönyv számára az adatok betérjesztendők.

Főig. 1298. sz. A tanszeráltalányt szabályozó okmány megküldetik.

Főig. 1290. sz. A felvételnél a középiskolai törvény 10 §-a szem előtt tartandó.

Főig. 1302. sz. Iatkóczy Mihály próbaéves tanár alkalmazását helybenhagyja a főigazgatóság.

Főig. 17. sz. Az egészségtan tanítására vonatkozó véleményes jelentés kívántatik.

Főig. 25. sz. „Magyarország cím- és névtára 1886 évre“ figyelembe vétele ajánltatik.

Főig. 73. Zollschan Mór az I. osztályba felvehető.

Főig. 73. sz. Kokas István az I. osztályba felvehető.

Főig. 79. sz. Fábíán Zsigmond az 1880/1-ben nyert elégtelen tanjegyet javíthatja, azután pedig a IV. osztályból magánvizsgálatot tehet.

Sopron város tanács 5699. sz. Az elemi iskola I. osztályának földszinti helyisége tanhelyiségül a reáliskolának átadatik.

Sopron város polgármesterétől 407. Ő cs. kir. apostoli Felsége nevénapja alkalmából a káptalantemplomban tartandó hálaünnepre a tanári kart meghívja.

Főig. 218. sz. Az engedélyezett tankönyvek XXIII. jegyzékét megküldik.

Főig. 224. sz. Hacker Sándor IV. osztályú reáliskolai tanuló a rajz technikai része alól az 1885/6 évre felmentetik.

Főig. 229. sz. Gránitz Vilmos az I. és Verner Lipót a II. osztályba utólagosan felvehető.

Főig. 255. sz. Ballogh János soproni főreálisk II. osztályu tanuló, a tandíjfizetéstől felmentetik.

Főig. 296. sz. Károlyi Sándor IV., Kohn Miksa II., Schachinger Gyula I. b. és Stiny Lenárd V. oszt. tanulók a tornatanulás alól felmentetnek.

Főig. 301. sz. A közegészségügyi felügyelők látogatása alkalmával ezeknek segédkezés és támogatás nyújtandó.

Főig. 304. Fendt Károly volt VI. oszt. tanuló a magyar nyelvből a pótvizsgálatot leteheti.

Főig. 302. sz. A bizonyítvány másodlatok kiadására vonatkozó utasítás megküldetik.

Főig. 408. sz. Hoffmann Gusztáv a soproni főreáltanoda I. b. osztályába felvehető.

Sopron város polgármestere 461. sz. Ő Felsége legkegyelmesebb királyaszonyunk nevénapja alkalmából a szt. Mihály templomban tartandó hálaadó ünnepélyre a tanári kart meghívja.

Főig. 372. sz. Gottl Rezső r. tanár Decz 1-től fogva III.-ik ötöd-éves pótlékot nyer.

Sopron város tanács 7476. sz. Deutsch Miksa III., Jermann József IV. oszt. tanulók a Rosenfeld Jakab-féle, Stern József III., Stefan Kálmán VI. oszt. tanulók a 1885/6 tanévre a Rosenfeld Katalinféle ösztöndíjt nyerik.

Főig. 402. Hahnenkamp Rezső, Hauser Károly és Stuppacher Lajos 1885/6 Januártól a II-dik 5-éves pótlékot nyerik.

Főig. 425. sz. A testgyakorlás, mértani rajz, s a szépírás alól való felmentésre nézve szabályzatok küldetnek.

Főig. 429. sz. Az engedélyezett tankönyvek XXIV. jegyzékét küldik meg.

1886.

Főig. 463. sz. Kutlik Vladimir pozsonyi ág. hitv. VIII. oszt. tanuló államellenes pánszláv ürelemek miatt az összes hazai középiskolákból kizáratik.

Főig. 464. sz. Dr. Lewis Lajos „Jacotot“féle módszeren alapuló „Angol nyelv vezérfonala“ ajánltatik.

Főig. 465. sz. Az engedélyezett tankönyvek XXI-ik jegyzéke megküldetik.

Főig. 467. sz. Kovács András rozsnyói, ág. gymn. VI.-ik oszt. tanuló minden középtanodából kizáratik.

Főig. 449. sz. Csakis rabbik gyermekei és rabbiságra készülő tanulók mentetnek fel a szombati napokon való rajztól és írástól.

Főig. 514. sz. 1884/5 tanév végén tartott érettségi vizsgálati okmányok minden észrevétel nélkül küldetnek vissza.

Főig. 546. sz. Az egyházi anyakönyvekbe be nem jegyzett tanulókkal való elbánnásra nézve utasítás adatik.

Főig. 559. sz. Adler Ede zsidó vallású szegedi VII. oszt. gymn., tanuló kizárása közöltetik.

Főig. 568. sz. Zollschann Frigyes mint ismétlő a főreáliskola I. osztályba felvehető.

Vall. közokt. m. kir. miniszt. 458. eln. sz. A közoktatás állapotáról való XIV.-ik jelentést megküldi.

A soproni takarékp. a segélyegyleti pénztár számára 50 frtot küld

Főig. 573. sz. Az engedélyezett tankönyvek XXVI. jegyzékét küldi.

Főig. 2449. sz. Az adófelügyelőség értesítést küld arról, hogy az cselédadó ezentúl hivatalból lefog vonatni.

Főig. 446. sz. A vegygyakorlatok tanítási díja fejében évenként 10—12 frt. szedhető.

Főig. 448 sz. A mű- és egyházi ének tanítása mint a szivnemesítés factora figyelembe ajánltatik.

Főig. 626 sz. Az 1884/5 évi módszertani értekezleti jegyzőkönyveket visszaküldi.

Főig. 634. sz. A tantárgyaknak a tanárok közti felosztásához minta-táblázat küldetik.

Főig. 638 sz. Straner Kamilló az V-ik osztályba felvételi vizsga alapján rendes tanulónak felvehető.

Főig. 639. sz. Kugler Géza VII. o. magántanuló ugyanoda rendes tanulónak felvehető.

Főig. 647. sz. Harmadik szolga nem engedélyeztetik; a 100 frtnyi összeg a fogadott kisegítő szolga díjazására engedélyeztetik.

Főig. 653. sz. Az 1883, 84, 85. első és második félévi tandíjszámadásokra észrevétel közöltetik.

Főig. 655. sz. Deutsch Miksa III., Domonkos Károly VI., Stefan Kálmán VI., Stern József III. és Zügn Mihály I. o. tanulók tandíjfizetéstől felmentetnek.

Főig. 670. sz. Báthory Nándor „Állat- és növénytan“ a reáliskolák alsó osztályai számára engedélyeztetik.

Főig. 695. sz. Góbi Imre stilistika I. rész a IV. o. számára engedélyeztetik.

Főig. 694 sz. Koltay Virgil stilistika I. rész második kiadása engedélyeztetik.

Főig. 699 és 700 sz. Az engedélyezett tankönyvek XXVII. és XXVIII. jegyzéke megküldetnek.

Főig. 722. sz. A terményrajzi szekrények a tanszerek általányából, az ablaktáblák a házi és irodai általányból szerzendők be.

Főig. 726. sz. Ő cs. kir. apostoli Felségének heliographiai uton készített arczképe a bécsi cs. kir. földrajzi intézetnél megrendelhető.

Főig. 741. sz. Az engedélyezett tankönyvek XXIX., XXX. és XXXI. jegyzéke megküldetik.

Főig. 764. sz. A reáliskolai tanításhoz való „Utasítás“ a nagymélt. vall. közoktatási Miniszterium 11.891-ik sz. rendeletével azon felhívással küldetik meg, hogy a helyi tantervnek megállapítása f. é. május 10-ikéig a főigazgatósághoz beküldessék.

Főig. 762 sz. A vall. és közokt. m. kir. ministerium 43.451 számú az érettségi vizsgálatra vonatkozó rendeletének szószerinti másolata küldetik meg.

Főig. 761. sz. A Csöndes-féle gymn. nyilvánossági jogot nyer.

Főig. 758. sz. A zsidó tanulóknak szombati napokon való írás és rajzolástól való felmentésére vonatkozó újabb utasítás küldetik.

Főig. 776. Wallner Ignác dr. 1886 május 1-től II-ik 5 éves pót-léket nyer.

Főig. 778. sz. Az ajánlandó tankönyvek ügyében közöltetik a 10.271 számú újabb ministeri rendelet.

Főig. 772. sz. A Lähne-féle gymn. nyilvánossági jogot nyer.

Főig. 808 sz. Az érettségi vizsgálati feladványok külön-külön borítékban küldetnek meg.

Főig. 813. sz. A m. kir. állami építészeti hivatal csak különös szükség esetén veendő igénybe.

Főig. 843. sz. Az érettségi szóbeli vizsgálatra Junius hó 25-ike tüzetik ki.

Főig. 821. sz. Az engedélyezett tankönyvekről napló vezetendő.

Főig. 847. sz. Deutsch Miksa III. o. tanulóknak az osztály-összevonás megengedtetik.

Főig. 849. sz. Tudomásul hozatik, hogy az értekezletek megtartására a tanítási órák nem fordíthatók.

852. sz. Az engedélyezett tankönyvek XXXII-ik jegyzéke küldetik meg.

Sopron városi polgármester 249 sz. A választók névjegyzékének összeállítása céljából a tanárok névsorát megküldetni kéri.

Főig. 855. ss. A nagybányai gymn. 1885/6 tanévre nyilvánossági jogot nyer.

Főig. 883. sz. Az 1885/6 tanári alakuló gyűlés jegyzőkönyve visszaküldetik.

4. Vegytani laboratórium.

Kútvizelemzés 6; technikai elemzés 48.

I. Kezdők.

A reagentiáknak szervesetlen vegyületekre való alkalmazása.

A tanuló neve	Mely osztályba járt	Eredmény
Frank Lajos	V.	jó
Stiny József	V.	jó
Weisz Ernő	IV.	elégséges
Wimmer Imre	IV.	elégtelen
Zechmeister	V.	elégséges

II. Haladók. a)

Egyszerűbb testek (elemek, sók, savak, stb.) minőleges elemzése.

A tanuló neve	Mely osztályba járt?	Eredmény
Patzenhofer Alfred	VI.	jó
Salamin Oszkár	VI.	jó

Haladék b)

Egyszerű testek és keverékek minőleges elemzése. Néhány mennyi-
leges meghatározás a mérleg és a titre segélyével.

Patzenhofer Rezső	VI.	jó
Sedlmayer Ernő	VI.	jó

Dr. Wallner Ignác

k. r. tanár.

5. Érettségi vizsgálat.

Az érettségi vizsgálat írásbeli része május hó 15., 17., 18. és 19-én, a szóbeli pedig Dr. Németh Antal győri tankerületi királyi főigazgató úr elnöklete alatt június hó 25-én tartatott meg.

A szóbeli vizsgálatokra jelentkeztek heten, névszerint: Hetfleisch Ferencz, Jankó Sándor, Lindenmayer Frigyes, Mojzer László, Patzenhofer Rezső, Schreiner János, Sedlmayer Ernő.

Az írásbeli vizsgálatok tételei választás szerint (a választott tétel címét ritkított betűkkel jelölve) a következők voltak:

1) a magyar nyelvből: a) „A levegő.” (Physiko-chemiai tanulmány). b) II. Rákóczy Ferencz felkelésének okai és lefolyása. c) „Bánk-bán.” (Ismertetés). d) Vörösmarty és kortársai befolyása a nemzeti szellemre. e) Szeressed felebarátodat mint önnönmagadat (Szent Irás, Szónoki beszéd). f) Mely nemzetek voltak legnagyobb művelő hatással hazánkra és miben áll e hatás?

2) a német nyelvből: a) Három barát (fordítás). b) Föltalálás és felfedezés, (fordítás). c) Dugovics Titusz, (fordítás). d) „Alles in der Welt lässt sich ertragen, nur nicht eine Reihe von schönen Tagen.” (Goethe). e) Iphigenie auf Tauris v. Goethe, (Historische Grundlage mit Bezugnahme auf Iphigenie unter den Tauriern von Euripides). f) Das Nibelungenlied (Inhaltsangabe, Sagenkreise, Personen.)

3) a franczia nyelvből: a) XII. Károly svéd király b) A patkó c) Racine (fordítások). d) Szabad dolgozat (Formation du pluriel dans les noms, y compris les noms composés).

4) a mennyiségtanból: a) Ezüst forintunk finomsága 0.9 mekkora annak fajsúlya, ha az ezüsté 10.474, a vörösrézé pedig 8.758? b) $x - y = \frac{a^2 - b^2}{(a+1)(a-1)}$, $\frac{1}{x} - \frac{1}{y} = \frac{(b-1)}{(a-1)(-b1)}$ egyenletekből határoztassék meg x és y. c) Valaki kölcsön vett bizonyos összeget tíz évre 4%-os kamatos kamat mellett. A kapott pénzt azonban másnak szolgáltatatta át 5%-os kamatos kamatra. A tíz év leteltével visszafizette tartozását 1000 forint nyereséggel. Mekkora volt az eredeti kölcsön, ha a kamatozás évenként történt?

4) Egy rhombus területe 8.976 cm²; egyik szöge 85° 44': Mekkora a rhombus oldala, másik szöge és két átlója?

5) Egy ferde paralelipipedon egyik szögletében a = 4, b = 5 és c = 9 élek találkoznak. Az élek szögei a következők: (ab) = 35° 40', (ac) = 42° 15' és (bc) = 51° 16'. Mekkora a térfogat?

6) A $9x^2 - 100y^2 = 900$ görbének micsoda pontjához tartozó érintő hajlik az abszcissatengelyhez 60°-nyi szög alatt?

6. Magyar és német írásbeli dolgozatok a főreálban.

V. osztály.

a) Magyar nyelvből:

Széchenyi István. (Életrajz.) — Washington György. (Életrajz.) — Néhány levél. — A tűz. (Leírás.) — Vörösmarty ifjúsága. — Soprony

és környéke. — Talpra magyar, hí a haza. (Chria). — Az ember hasonló a növényhez. — Deák és Kossuth 2-2 beszéde kivonatban Perikles halotti beszédéből. (Fordítás). — Parosi ünnepély. — Három kivánság. (Fordítás).

b) Német nyelvből:

Die wandelnde Glocke. — Das Schwert und der Pflug. — Die Taube und die Biene. — Der Löwe von Florenz. — Der treue Ritter. — Zrinyi. — Götz von Berlichingen. — Die Kraniche des Ibykus. — Die Räuber. — Ifigenie auf Tauris. — Siegfried's Drachenkampf. — II. Lajos ifjúsága. — Ödypus. — Brand von Messina. — Korkholz. — Frühlingsfest. — Benjamin Franklin an Herrn F. Betrachtungen über den Brief B. Franklin's an Herrn F. — Brief an die Eltern.

VI. osztály.

a) A magyar nyelvből:

Házia k: Idegen nyelveket tudni szép, a hazait művelni kötelesség. (Értekezés). — Cserhalom. (Tartalomvázlat). — A monda és rege. (Az „Árvalányhaj“ és „Futó csillagról“ cz. költemények összehasonlítása alapján. — Karácsonyest. (Leírás). — Mohács. (Elegia prózába téve.) — Toldi (I—XII ének) vázlata az irány lehető megtartásával. — A ki másnak vermet ás, maga esik bele. (Közmondás magyarázata.) — A hizelkedő. (Jellemkép.)

Ezenkívül magánolvasmányról egyes remekművek kivonatai.

Iskolaia k: Magasabb levél. — Üdvözlő levél volt iskolatársnak kitüntetése alkalmából. — „Tetemrehívás“ (fejtegetés). — A lyrai költészet általános jellemzése. — Toldi. VI. énekének nyelvészeti magyarázatai. — A tragoedia hatása. — A komikumról (magyarázat alapján). — Eszmény és való. (Tanköltemény fejtegetése).

b) Német nyelvből:

Göthe életirása. — Schiller élete. — Tell Vilmos I. felvonás. — Johanna Sebus. — Schatzgräber. Der Sänger. Erlkönig. Wilhelm Tell. (Ismertetések.) — Die Apfelschussscene. — Des Feuers Macht. (Próza.)

VII. osztály.

a) Magyar nyelvből:

Házia k: A nemzeti irodalom tanulmányozásának szükségéről (Érteke és). — A szüret. (Leírás). — A kotnyeles. (Jellemkép). — A

barátság. (Értekezés). — Minden ország támasza, talpköve a tiszta erkölcs (Értekezés). — Nagy Sándor. (Élet és jellemrajz.)

Ezenkívül házi magánolvasmányul egyes remekművek vázlatai.

Iskolaiak: A vegyes házakból származó királyok kora. (Korrajz.) — Pázmány és hatása. — Lassan járj, tovább érsz. (Közmondás magyarázata). A klasszicizmus korabeli költői irányok rövid jellemzése. Maria Theresia és a magyarok. — Volt-e szükség a magyar nyelvújításra s mik voltak előnyei és hátrányai. — A szegény biztos jele a ki nem aludt becsületérzésnek. (Elmélkedés). — Költészetünk fejlődése 1820-ig.

b) Német nyelvből:

Valódi hazafi (Fordítás). — Wallenstein, Schillertől. — Nathan der Weise, Lessingtől. (Inhaltsangabe.) — Hermann und Dorothea von Göthe. Historische Grundlage. — Bürgschaft von Schiller. (Fejtegetés. — Götz von Berlichingen, von Goethe. — Wilhelm Tell: Monolog, Betrachtungen. — Die Raben des heiligen Meinrad, Erzählung. — Kabale und Liebe, von Schiller. — Egmont, von Goethe. — Die dem Gedichte „Der getreue Eckardt“ zu Grunde liegende Sage.

VIII. osztály.

a) Magyar nyelvből:

Mit beszél az ósz. (Költői próza). — Nagy Lajos a Volturno árjától elragadott apródját saját élte kocztatásával megmenti. (Chria). — A magyar eposz Vörösmarty korában. (Értekezés). — Nemzeti irodalmunk fejlődési menete 1526—1772. (Irodalomtörténeti fejtegetés), — Petőfi és Arany. — Vörösmarty és Arany mint eposz-költők. — Nemzeti irodalomunk 1820-tól kezdve. — Kedvencz költőm.

b) Német nyelvből:

Liebe das Vaterland! Uebersetzung aus Kölcsey. — Auszug aus Kabale und Liebe, Das Lied von der Glocke von Schiller. — Egmont, (Auszug) von Goethe. — Die Laokoon-Gruppe (Schularbeit). — Maria Stuart, (Auszug) von Schiller. — „Unglück eine gute Schule“ oder „Unglück ein guter Lehrmeister“. — „Noth eine grosse Lehrmeisterin.“ — Parallele zwischen Johann und Mathias Hunyady. (Uebersetzung nach Salamon.)

7. Francia nyelvi tanfolyam.

A francia nyelvi rendes oktatás csak a III. osztályban vevén kezdetét, az I. és II. oszt. önkényt jelentkező tanulói számára ez évben

is volt e nyelvből (a szülők kívánságára s a tanártestület határozatából) előkészítő tanfolyam, melyre az említett osztályokból **13** tanuló iratkozott be, de melyet (év közben az intézetből való távozás, betegség s más okból 4 kilépven) csak **9** tanuló végezett el. A tanczért az „előkészítő“ szó eléggé jelzi. Az olvasás szabályain kívül elvégeztük az „avoir“ és „être“ jelentő módjának időit, a főnév többesének s a melléknév nőnemének képzését. A használt tankönyv, mint a múlt évben, az idén is Ploetz elemi nyelvtana magyar kiadásának I. része volt.

Soprony, 1886. június 15.

Ujvári Béla.

VI.

Jelentés az önképző-olvasó körről.

(Ujvári Béla tanár elnöki jelentése.)

Önképző és olvasó körünk ez idén is a múlt évben megkezdett irányban folytatta működését. Főtörekvésünk az volt, hogy irodalmunk remekeit olvasva, magyarázva, fejtegetve, szellemökbe hatoljunk s hogy ezen fejtegetések kapcsában felső osztályaink ifjúsága megszokja: gondolatait szabatosan, csinosan előadni. Az „önalkotás“, melynek túlságos dédelgetése különben is csak beteges ambíciókat szül, körünkben ez idén is a ritkaságok közé tartozott. A kiben ifjaink közül munkakedv és tehetség volt, annak az intézetünkben tanított tantárgyak köréből vett pályakérdések kidolgozásában munkálkodásra elég szép tér nyílt. Év közben tehát majdnem kizárólag arra szorítkoztunk, hogy hazai költőink műveit fejtegetssük, megértsük s ez a körülmény megmagyarázza, miért nevezzük körünket egyuttal „olvasó“ körnek is.

Első ülésünket 1885. október 4-én tartottuk meg Salamin Leo igazgató ur jelenlétében, melyen e jelentés írója kifejtette a kör ez évi munkálkodásának programját, jelezvén, hogy a munkát Kisfaludy Károly „Irene“ című tragédiájának fejtegetésével fogjuk megkezdeni s kiosztotta a kör tagjai közt a szerepeket; Salamin igazgató ur pedig buzdító szavakat intézett a kör tagjaihoz, serény munkálkodásra szólítván föl őket. Ezután ülést havonként kettőt, összesen 17-et tartottunk.

„Irene“ olvasásában azt a módot követtük a mely szerint a m. évben „Bánk bán“-t és az „Ember tragédiáját“-t fejtegettük: kiosztottam a szerepeket a kör tagjai közt (volt az idén összesen 42), kiket olvasás közben is figyelmeztettem, ha szükség volt rá, a helyes szavalás szabályaira. Nyelvi magyarázatokat rögtön, egyéb magyarázatokat pedig vagy egyes jelenetek, vagy a fölvonások végén csatoltam az olvasottakhoz. Így haladva, 1886. január 16-ki ülésünkön fejeztük be „Irené“-t, méltatva előnyeit, de rámutatva fogyatkozásaira is s munkánk kézzelfogható eredménye az a két pályamű, melyről alább lesz szó.

F. év márczius 7-én tartott ülésünkön kezdtük meg Berzsenyi ódáinak fejtegetését, dr. Versényi Györgynek a „Jeles írók iskolai tárá“-ban megjelent kiadása alapján. Kettős cél elérésére törekedtünk ezzel; először, hogy par excellence modern nyelvi s irodalmi oktatásban részesülő ifjuságunk Berzsenyi Dánielnek classicus szellemben és formákban írt költeményei alapján e szellemet s e formákat — bár az előbbi csak közvetetten — megismerje; másodszor, hogy tanulóink a szabad előadást megszokják, mert sajnálattal tapasztaljuk mi is, hogy az újabb nemzedék hova-tovább mind nagyobb nehézséget kezd tanusítani ismereteinek s esetleg gondolatainak élő szóval való előadásában.

Ez utóbbi célú úgy véltem leginkább elérhetőnek, hogy Berzsenyi ódái közül ülésről ülésre kettőt-hármat ad referendum jelöltem ki; egy tanulóra természetesen csak egy ódát számítva. Két heti ideje volt tehát a referensnek arra, hogy a kijelölt ódát tartalmi és alaki tekintetben az említett kiadás jegyzetei alapján tanulmányozhassa. Tanulmányozása eredményét aztán élő szóval kellett a következő ülésen tanulóársainak bemutatnia: elmondania a költemény tartalmát; megmagyaráznia az előforduló mythologiai kifejezéseket, nehezebben érthető helyeket; meghatározni a versformát. Az így megmagyarázott ódák közül szaválásra is kijelöltem az arra alkalmasakat. Fejtegettük ily módon a köv. ódákat: „Ajánlás“, „Kazinczy Ferenczhez“, „A Múzsához“, „A szonetthez“, „Virág Benedekhez“, „Horatiushoz“, „Kishez“, „Kisfaludy Sándorhoz“, „Felsőbüki Nagy Pálhoz“, „A felkölt nemességhez“ (1797), „Fohászkodás“, „A magyarokhoz“ — összesen tehát 12 ódát. Ime ez az, a mit irodalmi művek fejtegetésében ez évben elvégeztünk.

Dolgozat a kör tagjaitól az egész évben csak öt érkezett be, melyek közül a bírálók csak egyet tartottak fölolvadásra és érdemkönyvbe való bejegyzésre méltónak. Szavalat mindössze 14 tartatott; legszorgalmasabb s legjobb szavalóink voltak ez évben: Salamon István VII. oszt., Jankó Sándor VIII. oszt. és Radákovics Ödön VI. oszt. tanulók.

De ha koszorúsaink műveiből igyekeztünk okulást és hazafias érzelmeket meríteni, nem mulasztottuk el: megragadni a kínálkozó alkalmat arra sem, hogy — ez évben lévén Berzsenyi Dániel halálának ötven éves fordulója — születése napján: május 6-án emlékét megünnepeljük, meg lévén győződve arról, hogy az ifjuság lelkesedésének legméltóbb táplálékát a kizárólag hazájukért élt, nemes, nemzeti irányt jelölő hazafiak emlékének meg-megújítása képezi, még a maiaknál szerencsésebb időkben is.

Berzsenyi-ünnepünket lelkes közönség, tanárkarunk s tanulóifjuságunk jelenlétében szép sikerrel tartottuk meg a mondott nap estéjén, a szabadkézi rajz termében.

A főreáliskolai ifjuság éneke s e jelentés írójának bevezető szavai után Szalay Géza VII. osztályú tanuló fölolvasta a költő életrajzát

R a d a k o v i c s Ödön VI. oszt. tanuló elszavalta „A magyarokhoz“ című ódát, majd S a l a m o n István VII. oszt. tanuló maga szerkesztette emlékbeszédet mondott el s végül J a n k ó János VIII. oszt. tanuló szavalta el az alább olvasható alkalmi ódát. Az ünnepet a főreáliskolai ifjuság éneke fejezte be.

Kegyeletünk csekély adóját véltük leróhatni a költő iránt azzal is, hogy a „Berzsenyi-kör“ nevet határoztuk fölvenni s e határozatunkat a tanárkar is helybenhagyta.

* * *

Áttérek ezek után ez évi működésünk azon mozzanatára, mely ma fog befejezést nyerni: a pályázatokra.

1885. december 22-én hét pályatételt hirdettünk ki, 1886. február 14-én utólagosan kettőt. A beadás határidejéig a hét tétel közül (kettő szavalati volt) négyre összesen 11 munka érkezett. Az I., II. és VIII. számú tételekre nem pályáztak s így 40 frank aranyban és egy körmőczi arany a jövő évben újra kitűzhető lesz.

A III. számú tételre: „Hollós Mátyás uralkodása és jellemzése. Jutalma a kör tagjainak adakozásából egy arany“ — három pályamű érkezett. — A bírálók (Bella és Türr tanárok) szerint az I. számú figyelemre is alig méltó. A II. számúról kedvezőbben nyilatkoznak, mert szerzőjének van tárgyismerete, olvasottsága, sőt vannak jó gondolatai is, csak hogy nem tudja kellőképen értékesíteni. A III. számúról ítéletök igen kedvező. „Öntudatos, a tárgy fölött uralkodó toll munkája — mondják. Szerencsésen csoportosítja az eseményeket. Legsikerültebb része Mátyás jellemzése. Stylusa szép.“ Ennek alapján a bírálók a pályadíjat a III. számú munkának ítélték. Szerzője: Salamon István, VII. oszt. tanuló.

IV. számú tétel: „Kisfaludy Károly „Irene“ című tragédiájának fejtegetése“. Beérkezett két pályamű. Az I. számúról a bírálók (dr. Kárpáti és Ujvári tanárok) elismerik, hogy szorgalommal van ugyan kidolgozva, de stylusa sem nem szabatos, sem nem magyaros s a bőven egybehordott anyag nincs rendszeresen összeállítva. A II. számú mű sem szűkölködik ugyan hibák nélkül, de stylusa jó, világos, szabatos magyaros. A darab tragikumát ügyesen fejtegeti; helyes világításba helyezi Irénét, mint tragikai hősnőt. A bírálók a pályadíjat (Arany János Toldi-trilógiájának diszkiadását) a II. számú pályaműnek ítélték. Szerzője: Salamon István, VII. oszt. tanuló.

Az V. számú tételre: „Tetszésszerinti német íróból kisebb szépprózai darab fordítása. Jutalma L a t k ó c z y Mihály tanár ur ajándékából Szász Károly kisebb költeményeinek diszkiadása“ — beérkezett három pályamű. A bírálók (L a t k ó c z y és F l e i s c h h a c k e r tanárok) a II. szám munkát (Lessing „Philotas“ című darabjának fordítását) ítélték legjobbnak s jutalomra érdemesnek, mert ez mind tárgyánál, mind nyelvezeténél fogva határozottan kiemelkedik versenytársai közül,

Az I. számú: „Az aranydarab“ (Quercino jelentéktelen műve) pongyola nyelvezetű s hemzseg a germanizmusoktól. A III. sz. munka (Körner „Hárfa“ című kisebb prózai műve) jobb ugyan az előbbinél, de stylusa szintén idegenszerű. A II. sz. pályanyertes fordítás szerzője: Lindenmeyer Frigyes, VIII. oszt. tanuló.

A VI. számú tétel: eredeti komoly költemény elszavalása. Jutalma: a kör ajándékából „Babérok“ diszkiadása. Versenyeztek Jankó Sándor VIII. oszt. tanuló: Jókai „Holt költő szerelmé“-vel és Salamon István VII. oszt. tanuló: Kis József „Szép Batóné“ cz. balladájával.

A VII. számú tétel: eredeti humoros költemény elszavalása. Jutalma a kör ajándékából Baráth „Aesthetiká“-ja diszkiadásban. Pályázott: Radákovics Ödön VI. oszt. tanuló „Csont“-tal.

A bírálók (dr. Kárpáti, Fleischhacker és Ujvári tanárok) a humoros költemény-pályázatot meddőnek ítélvén, a „Babérok“-at Salamon Istvánnak, Baráth Aesthetikáját Jankó Sándornak ítelték oda, szavaikat majdnem egyenlő értékű lévén.

A VIII. számú tételre: „A madarak vándorlása. Természetráji tétel. Jutalma Patzenhofer Konrádné urhölgy ő nagyságának ajándékából egy darab 20 frankos arany“ — három pályaművet adtak be. A bírálók (dr. Mika és dr. Wallner tanárok) ítélete szerint leggyöngébb a III. sz. munka, mely sem alakilag, sem tartalmilag nem sikerült. A II. sz. munka sokkal jobb az előbbinél; ötven vándormadárrol ad munkájában leírást s ennyiben szorgalma dicséretet érdemel, de stylusa pongyola, nehézkes s a dolgozatban sok a helyesírási hiba. Az I. sz. határozottan kiemelkedik társai közül. Szerzője nemcsak hogy gondosan átnézte a rendelkezésére álló irodalmat, de a dolgozathoz szükséges anyagot kellő mértékben ki is válogatta s szép és könnyű stylusban földolgozta. Alakilag és tartalmilag megfelelővén, a bírálók a jutalmat az I. sz. munkának ítelték oda. Szerzője: Salamon István, VII. oszt. tanuló.

* * *

Az „önképző és olvasó kör“ könyvtára az év elején 313 magyar és 65*) német kötetből állott; év közben részint vétel, részint ajándékozás útján 31 magyar és 4 némettel szaporodott; áll tehát jelenleg 344 magyar és 69 német kötetből. E műveket a kör tagjai év közben szorgalmasan használták. Nagyobb számú új beszerzést ez évben sem tehettünk, jövedelmünk csekély volta miatt. A tagsági díjat t. i. egész évre csak 50 krajczárban állapítván meg, a kör évi jövedelme mindössze 20 frt 50 krajczárt tett ki. A kör vagyoni állása az év végén a következő:

A 6934. sz. takarékpénztári könyvecskében mult évben	
elhelyeztünk	16 frt 40 kr.

*) Mult évi értesítőnkben sajtóhiba volt az, hogy könyvtárunkban 365 kötet német munka van, mit ezennel helyre igazítottunk.

Patzenhofer Conrádné urhölgy ő nagysága ajándéka	
(pályadíjra)	10 frt — kr.
A tanárkar ajándéka (pályadíjra)	11 frt — kr.
Pénztári maradék ez évben	1 frt 93 kr.
Összesen	39 frt 33 kr.

Végül kedves kötelességet teljesítek, midőn körünk jótevőiről emlékszem meg. Patzenhofer Conrádné urhölgy ő nagysága ez évben is 20 frtot ajándékozott pályadíjakra; intézetünk tanárkara 11 frtot adott ugyanily célra s Latkóczy Mihály tanár ur, Szász Károly „Kisebb költeményeit“ (diszkötésben) tűzte ki, mint pályadíjat. Fogadják az említettem nemes keblű adakozók körünk hálás köszönetét!

Berzsenyi Dániel*).

Rég nyugvó lantom húrjai zengjete,
Magasztos öszhang ünnepi hangjain
Dicsérve őt, kit nemzetének
Melpomené kegye adhatott csak;

Ki üstökösként tűnt föl egünkön és
Fényével éjünk árnyait üzte el!
Magyar hazám, gyújts Veszta-lángot
Berzsenyi Dániel emlékének!

Mink volt minékünk Berzsenyi, kérditek?
Szörnyű időben gondviselés szava:
Örvény előtt valánk s a vészből
Ő vezeté ki az elvakultat.

Ó mily hatalmas volt szava, a mikor,
Cassandra-módon tépve saját szívét,
Romlásnak indult nemzetére
Szórta az ég haragos villámit!

Ámulva hallá szózatit a magyar
És nagysoká hogy kezdte megérteni:
A híven rajzolt szörnyű képtől
Földobogott szive, megriadva.

Gyászos tanulság volt, mit e jós szava
Elmult időkből megmutatott neki! . . .
De im az öntudatra kelt nép
Álmaiból fölocsúdva, ébred!

*) Szavalt az „önképző és olvasó kör“ Berzsenyi-ünnepén Jankó Sándor, VIII. oszt. tanuló.

Uj tetterőtől duzzad e szép haza;
A tespedést im munka cseréli föl;
Erünkbe' friss vér csörgedez, mely
Életet adva kíván pezsegni.

Ó mint örült ő, látva e változást:
„Él még“ — kiált föl — „nemzetem istene!“
Él és az ég felé törekvő
Népnek erőt ad az új levéshez.

Mily szent tűz égett lelkiben e honért!
Nagynak kíváná s fénytől övezve, hogy,
Kitől félt hajdan a világ, most
Tiszteletével adózzon annak.

Mert tudta jól azt, hogy mit a nemzetek
Uj fegyverekkel vivnak a létökért:
Más már a harc s hogy győztes az lesz,
Ki tudományba' hatalmas s első.

Dalban dicsérvén azt, ki e célra tör,
Boldog jövőnek rakva alapjait:
Hogy kell a génuszt becsülni,
Ő tanított vala minket arra.

Ne is feledd hát, nemzetem, ezt a tant;
Ápold nevének tiszteletét s a míg
Magyar szó zeng a négy folyam közt,
Berzsenyit áldva dicsérje mindig.

Oly nép lehet csak nagy, mely a nagyjait
Tisztelni képes s hála-dijul nekik
Szívében állit Pantheont föl,
Hogy nevöket teledés ne érje.

Az ilyen emlék mind örökéletű,
Tartós b az ércnél, mit Peru földje ad:
A népben és a néppel élén.
Zordon idők foga meg nem őrli.

Lánglelkű költő! — aetheri lakhelyed
Dicstelt köréből hogyha reánk tekintsz,
Im lásd neved szívünkbe vésve
S glória-fényben övezve köztünk.

És mert örökké élni fog e haza,
És újra, mint rég, nagy leszen és dicső:
Mindig fog égni Veszta-lángja
Berzsenyi Dániel — emlékednek!

VII.

A jövő tanév kezdetéről.

Az 1886/7-iki tanévben a nyilvános tanulók szabályszerű fölvétele augusztus hó 30. és 31-én és szeptember hó 1. napján történik délelőtt 8 órától 12 óráig. U. e napokon tartatnak a javító és pótvizsgálatok is, A rendes tanítás szeptember hó 4-én veszi kezdetét.

A fölvételre és felvételi-vizsgálatokra nézve következők veendőik figyelembe:

1883. XXX. t. c. 10. §. „A reáliskola első osztályába csak oly növendékek vétetnek fel, kik életök kilenczedik évét már betöltötték, és vagy arról, hogy a népiskola négy alsó osztályát jó sikerrel végezték, nyilvános népiskolától nyert bizonyítványt mutatnak elő. vagy felvételi vizsgálaton igazolják, hogy hasonló mérvű képzettséggel bírnak.

11. §. Ugyanazon iskola egyik osztályából a következő felsőbb osztályba csak azon tanuló léphet, ki az elvégzett osztálybeli rendes tárgyak mindenikéből, nem számítva ide a szépírást és testgyakorlatot, legalább is elégséges osztályzatot nyert. Azon tanulónak, ki egy tárgyból kapott elégtelen osztályzatot, az intézet tanári testülete megengedheti, hogy amaz osztályzat kijavítása végett a következő iskolaév kezdetén vizsgálatot tehessen. A ki két tárgyból kapott elégtelen osztályzatot, az csak rendkívüli esetben a vallás és közoktatásügyi minister engedélyével bocsátható javító vizsgálatra; ezen esetben a vallás és közokt. m. kir. ministeriumhoz címzett folyamodványok a főreáliskolai igazgatósághoz július 8-ikáig benyújtandók. A ki kettőnél több tárgyból kapott elégtelen osztályzatot, az javító vizsgálatra semmi esetre sem bocsátható. A javító-, nemkülönben a pótvizsgálatot is rendszeren azon tanintézetben kell a tanulónak letennie, melyben az elégtelen tanjegyet kapta, illetőleg a vizsgálatot elmulasztotta. Indokolt esetekben a vallás- és közoktatásügyi minister megengedheti, hogy ezen vizsgálatok más tanintézetben tétessenek le. Pótvizsgálatra azonban valamely tanuló csak akkor bocsátható, ha a vizsgálatról való elmaradását igazolja és ezt a tanári kar elegendő mentségül elfogadja. A tanári karnak

megtagadó határozata ellen a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez lehet folyamodni.

12. §. Nyilvános középiskolából a megfelelő ugyanazon nemű intézetbe átlépni kívánók előbbi intézetektől nyert bizonyítvánnyal tartoznak igazolni, hogy a megelőző osztályt minden rendes tantárgyból legalább is elégséges sikerrel végezték. Más középiskolából jövő növendékek csak akkor vétetnek fel a következő osztályokba, ha az általuk elhagyott tanintézet bizonyítványával igazolják, hogy a közvetlenül előzőtt osztályban kielégítő sikerrel tanulták legalább is azon tárgyakat, melyek rendes tantárgyak abban az intézetben, hová felvétetni óhajtanak. Azon tanuló, kik nyilvános gymnasiumból vagy polgári iskolából reáliskolába akarnak átmenni, kötelesek felvételi vizsgálatot tenni. A felvételi vizsgálatot azon tanintézet tanári testülete tartja, melybe a tanuló fel akar vétetni, s ugyanazon tanári testület határoz a felvétel felett is.

13. §. Egyik tanintézetből a másikba átlépés rendesen csak a tanév kezdetén történhetik. Évközben más intézetből jövő tanuló, a tanári testület határozata alapján, csak a változtatás okainak igazolása mellett vehető fel. A felvételt megtagadó határozat ellen a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez lehet folyamodni.

14. §. „Magántanulók, kik magánúton vagy magánintézetben tanultak és előmenetelükről nyilvános iskolától kívánnak bizonyítványt nyerni, az illető iskola igazgatójánál való előleges bejelentés és annak kimutatása mellett, hogy a közvetlenül lefolyt tanévet, mely magánintézetben, illetőleg hol és mily rendszerű tanulmányozással töltötték, tehetnek vizsgálatot, a rendtartásban e célra megállapított időben.”

20. §. „A reáliskolai érettségi vizsgálat csak a műegyetemre és a tudomány-egyetemek matematika-természettudományi karára (illetőleg bölcsészeti karának ezen szakosztályára) s a tanárképző intézet ugyanazon szakosztályára, nemkülönben a bányászati, erdészeti és gazdasági akadémiákra való felvételre jogosít. Azon tanulók, kik a reáliskolát elvégezték és az érettségi vizsgálatot jó sikerrel letették, valamely nyilvános főgymnasiumban a latin nyelvből-, illetőleg a latin és görög nyelvből vizsgálatra bocsáthatók; a kik ekkor a latin nyelvből a vizsgálatot sikerrel kiállják, az egyetemnek orvosi és jogi karába; azok pedig, kik a vizsgálatot a latin és görög nyelvből sikerrel kiállják, az egyetemnek bármely karába fölvehetők.”

A bizonyítvány nélkül jelentkező tanuló rendszerint csak abból az osztályból bocsájtatik vizsgálatra, melybe koránál fogva helyezhető. A vizsgálat ily esetben írásbeli és szóbeli, s oly módon tartandó, hogy a tanulónak a megelőzőtt osztályok összes tanulmányaiban való jártassága kellőleg kitűnjék. Az ily vizsgálat díja a tandíjon felül 10 forint az igazgató számára és 5—5 frt minden tantárgyért, melyre a vizsgálat kiterjesztendő.”

Minden tanuló a fölvételre személyesen. atyja, anyja vagy gyámja, illetőleg azoknak valamely külön megbízottja kíséretében tartozik az igazgatóságnál és az illető osztály fejénél jelentkezni. Azon szülők vagy gyámok, kik nem laknak az intézet helyén, gyermekök vagy gyámfiuk fölvételekor alkalmas helyetttest kötelesek bemutatni, kire a házi felügyelet- és nevelésre nézve kötelességöket és jogukat átruházzák, hogy a gondviselésére bizott tanulóról való értesítést elfogadhassa. A más intézetekből jövő tanulók, 2 frt 10 kr fölvételi díjat fizetnek; ezenkívül tartozik mindenki az ifjusági könyvtárra 1 frtot, az értesítőre 50 krt, tintára 20 krt fizetni. Az egész évi tandíj 18 frt, melynek fele a beiratáskor, a második fele pedig február hóban fizetendő le. Magántanulók a rendes tandíjakon kívül még 40 frt vizsgadíjat fizetnek. A díjak visszafizetése semmi esetre sem történhetik meg.

A tandíjmentességért való kérvények szeptember hó 30-ig az igazgatóságnál benyújtandók. A tandíj fizetése alól a nm. vall. és közokt. m. k. minist. 23811. sz. r. szerint felmenthetők oly szegény és jó előmenetelű tanulók, kik minden tantárgyból **jeles** vagy legalább **jó** tanjegyet képesek felmutatni.

Vidéki tanulók számára szállás előbb nem fogadható, míg a szülők vagy megbízottjaik a szállásadó nevét az igazgatóságnál be nem jelentik.

A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi ministeriumnak 49225. szám alatt 1885. deczember 12. kelt leirata szerint a zsidó vallású tanulók közül csak azok számithatnak a szombati napokon teljesítendő írás vagy rajzolás alól való felmentetésre, kik vagy rabbinusoknak fiai vagy pedig maguk is a rabbinusi pályára készülnek. Azomban ezek is hiteles okmányokkal felszerelt folyamodásban tartoznak ezt kimutatni, illetőleg kérni, mely folyamodás a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi ministeriumhoz czimezve az igazgatóságnál nyújtandó be, mely véleményével kísérve terjeszti fel.

VIII.

Az ifjúság érdemsorozata az 1885/86. tanév végén.

Rövidítések magyarázata: **tdm.** = tandijmentes; **ösz.** = ösztöndíjas; **ism.** = ismétlő; **1** = jeles, **2** = jó, **3** = elégséges, **4** = elégtelen; magaviseletből: **1** = jó, **2** = szabályszerű, **3** = kevésbé szabályszerű, **4** = rossz, **mgt.** = magántanuló, **+** = egy tantárgyból nyert elégtelen tanjegyet javíthatja.

I. A. osztály.

A tanuló neve tandijmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Vallás	Maganyelv	Németnyelv	Franczianyelv	Földrajz	Mennyiség	Mértan és mért. rajz	Természetr.	Szépírá	Ének	Testgyakorlat
Bakó János, ism.	2	1	3	3		3	2	3	3	2	3	2
Bischitz Adolf, ism.	1	3	2	2		3	2	2	3	2	2	3
Brauner György	2	3	4	4		4	4	4	4	3	4	2
Czifrák Kálmán, ism.	1	2	2	3		1	3	2	3	2	2	2
5 Dániel Emil	1	3	4	4		3	4	4	4	3	2	2
Dobrovics Gusztáv*	2	1	3	3		3	3	4	3	3	2	2
Eibeck Ignác	1	2	3	2		2	3	3	3	2	3	2
Fellner Zsigmond*	2	2	3	3		4	3	3	3	3	3	m
Fóth Kálmán	1	1	2	2		3	3	1	3	2	2	2
10 Frank Ágost	1	2	3	2		2	2	2	2	1	3	1
Fridrich Károly, ism.	1	2	3	3		3	3	2	3	1	2	2
Fuchs Ernő	2	3	4	4		4	4	4	4	4	3	1
Graf Adolf*	1	3	3	2	4	3	3	4	3	2	3	3
Granitz Vilmos	1	1	4	3		3	4	4	4	3	3	3
15 Huszár Kálmán	1	3	2	1	2	2	1	1	2	1	2	1
Iby Adolf, ism.	2	2	3	3		3	3	2	3	2	2	1
Kerpl Lipót	2	3	4	3		4	4	4	4	3	3	4
Luft Gyula	k	i	1	é	p	e	t	t				
Meller Miksa	1	1	2	1		3	1	1	1	2	4	2
20 Mike Pál, ism.	2	1	3	3		3	3	3	3	2	3	2
Moldauer Henrik*	2	3	4	3		3	3	2	3	3	4	2
Ofner József	2	3	4	3		4	3	4	4	2	3	2
Paar Henrik	2	3	4	4		4	4	4	4	2	2	2
Ringauf György	2	3	4	3		4	4	4	3	3	3	3
25 Rupprecht Iván	2	1	2	1	1	1	2	2	1	1	3	2
Salamon Sándor	1	1	2	3		1	3	2	2	1	2	3
Sivirsky Antal	k	i	1	é	p	e	t	t				

Összesen: 38.

I. B. Osztály.

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas ismétlő-e?		Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Mennyiség	Mértan és mért. rajz	Természettan	Szépíró	Ének	Testgyakorlat
	Bász József	1	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3
	Bischitz Áron	2	2	4	4	4	4	4	4	3	3	2
	Breiner Benő	1	1	3	3	3	3	3	3	3	4	3
	Endrődy Kálmán*	2	2	3	3	4	3	3	2	1	3	2
5	Feiglstock Jakab	2	1	3	3	3	4	4	3	3	3	1
	Gabriely Otto	2	3	3	3	3	4	4	4	3	4	2
	Goldschmidt Frigyes	2	3	4	4	4	4	4	4	3	3	3
	Hacker Gyula*	1	2	2	3	3	3	4	3	3	3	3
	Hasenöhrle Ferencz, ism.*	2	3	3	2	4	3	2	3	2	3	2
10	Hoffmann Gusztáv	1	2	2	2	3	3	3	3	3	2	2
	Holzinger József	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2
	Horváth János*	2	3	3	3	3	4	3	3	2	3	2
	Huszy Emil	2	3	3	3	4	4	3	3	2	3	3
	Kaier Robert	3	3	4	4	4	4	4	3	2	3	2
15	Karnitscher János, ism.	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1
	Károlyi Emil	1	3	2	2	3	3	2	3	2	2	1
	Kibel Mór	2	3	4	4	4	4	4	4	2	3	1

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Mennyiségstan	Mértan és mért. rajz	Természetr.rajz	Szépírá	Ének	Testgyakorlat
Kohn Mór*	1	1	3	3	3	3	3	4	3	4	2
Kokas István, ism.	2	3	3	4	3	4	4	4	3	3	3
20 Löwy Lipót	k	i	l	é	p	e	t	t			
Marton Géza	1	1	3	3	3	3	2	3	2	3	2
Mittermayer Mátyás	1	2	2	3	3	3	2	3	1	3	2
Németh Károly, ism.	2	3	3	3	2	2	1	2	2	3	2
Pápa Pál	2	2	3	3	3	3	3	3	1	3	3
25 Paukovics Adolf*	2	3	3	3	3	4	2	3	2	3	3
Pollacsek, mgt.	m	a	g	á	n	t	a	n	n	l	ó
Postl Mihály	1	1	1	1	2	3	1	3	3	3	3
Prikoszovics Gábor	1	2	2	3	3	2	2	3	1	3	2
Roth Alfred	1	2	2	3	3	3	2	3	3	3	3
30 Schachinger Gyula, ism.	m	e	g	h	a	l	t				
Schlesinger Lajos*	2	2	2	2	4	3	2	3	2	3	2
Stagl Ferencz	2	3	3	3	3	3	3	4	2	2	2
Takács Gusztáv	1	1	1	1	2	2	1	2	1	3	2
Tóth János	1	1	2	3	3	3	1	2	2	3	1
35 Venczel József	2	3	3	3	3	4	4	3	1	2	3
Wiener Béla	2	2	4	4	4	4	4	4	3	2	3
Zeich Péter	2	3	3	3	4	3	4	3	3	3	3
Zollschán Mór	1	2	4	3	3	4	4	4	3	3	3

Összesen: 38.

II. osztály.

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Mennyiségtan	Mértan és mért. rajz	Természetr.rajz	Szépírá	Testgyakorlat	Ének	Francia nyelv
Babka Gyula	2	2	3	2	3	3	3	3	2	1	2	
Balogh János, tdm.	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1	3	
Bergmann József	1	3	4	4	3	4	4	3	2	2	3	
Brzoboháty Adolf	k	i	l	é	p	e	t	t				
5 Császár István*	1	2	3	3	3	2	2	3	3	3	3	
Csepreghy Gyula, ism.	1	2	3	3	4	3	3	3	2	2	2	
Cvitkovics Mihály	ne	m	t	e	t	v	i	z	s	g	a	t
Dániel Dávid	3	3	3	3	4	2	4	4	3	2	3	

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?		Magaviselet	Vallásan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Mennyiségtan	Mértan és mért. rajz	Természetr.rajz	Szépírá	Testgyakorlat	Ének	Francia nyelv
	Dobrovics Mihály	1	1	1	1	1	2	2	3	2	2	2	
10	Eitner Ede	2	1	3	3	2	3	3	1	3	2	2	
	Eitner Gusztáv	2	2	4	4	4	4	4	3	2	2	2	
	Fehér Kálmán	2	3	3	3	2	3	3	2	2	3	2	
	Franta Henrik	k	i	l	é	p	e	t	t				
	Frischmann Albert	1	1	3	3	2	3	3	1	1	2	2	
15	Frischmann Dávid *	2	2	3	3	3	4	3	3	3	1	3	
	Gazdag Vilmos	1	3	3	3	3	3	2	2	1	2	3	
	Gesellmann Gusztáv	k	i	l	é	p	e	t	t				
	Grubits Antal	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	2	
	Guggenberger Ede	1	1	3	3	2	3	2	1	2	2	3	
20	Hasenauer Emil, öszt.	2	1	3	2	3	2	1	2	2	2	2	
	Hauer György*	2	2	3	3	2	4	3	2	2	2	2	
	Hauser Simon	3	3	3	3	3	2	3	3	2	1	2	
	Herzog Ede*	2	2	4	3	3	3	3	3	2	1	2	
	Hoffmann Frigyes	1	2	3	3	1	3	1	1	1	2	2	
25	Holczmann Frigyes	k	i	l	é	p	e	t	t				
	Horváth Antal	3	2	4	4	4	4	3	4	1	3	3	
	Jaeger Arthur	3	2	3	3	3	3	3	3	2	2	2	
	Jobb József	1	2	4	3	4	4	3	3	2	2	2	
	Jurek Géza	k	i	l	é	p	e	t	t				
30	Karl János	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	
	Károlyi Antal	1	2	2	2	2	2	1	2	2	1	2	
	Kirschbaum Manó	2	1	3	2	3	2	3	3	2	2	2	
	Kláber Gyula, ism.	1	2	3	3	3	3	3	3	1	2	3	
	Kohlmann Benő	2	3	4	4	4	4	4	4	3	3	3	
35	Kohn Károly	2	2	3	3	2	3	3	2	3	3	4	
	Kohn Miksa *	2	3	3	3	3	3	4	2	3	m	3	
	Kuhárszky Rezső *	1	3	3	3	3	4	3	3	2	2	2	
	Láng Frigyes	1	1	3	3	1	2	2	2	2	2	2	2
	Lenk Adolf	1	1	2	2	1	2	1	1	1	2	2	2
40	Liebhardt Károly	3	2	3	3	3	3	2	3	2	3	3	
	Loeb Béla	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	
	Luft Antal	1	3	3	3	3	4	4	3	2	1	2	2
	Meller Károly	1	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	
	Müller Ferencz, ism.	1	2	3	3	3	2	3	2	2	3	2	
45	Müllner Ferencz	b	e	t	e	g							
	Ongaro Péter	2	3	4	4	4	4	4	4	2	1	2	
	Philipp Emil	2	2	3	3	2	3	3	1	2	2	2	
	Pollák Lipót	3	2	4	3	4	4	4	4	3	2	2	
	Rosenberg Ede, ism.	1	3	3	2	2	3	2	2	1	1	3	
50	Seidl Samu	1	1	3	3	3	3	3	2	1	m	3	
	Thassy Imre	3	2	3	3	3	3	3	3	3	1	3	
	Trogmayer Károly*	2	1	4	3	3	3	2	3	1	1	3	

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?		Magaviselet	Vallásan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Mennyiségtan	Mértan és mért. rajz	Természetr. rajz	Szépírá	Testgyakorlat	Ének	Francia nyelv
55	Vutskits János	2	3	3	3	1	3	3	2	3	3	2	
	Wannerer Ferencz	2	3	4	4	4	4	4	4	3	m	2	
	Weiser Izidor	2	1	1	1	1	2	2	1	1	m	2	
	Wittmann Gyula	2	3	4	4	4	3	3	3	3	3	3	
	Werner Lipót	1	1	3	3	1	3	2	2	2	2	2	
	Zawrzel Ernő, mgt.	m	a	g	á	n	t	a	n	u	l	ó	

Összesen: 58.

III. osztály.

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?		Magaviselet	Vallásan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Mennyiségtan	Mértan és mért. rajz	Természett. földrajz	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat	Ének	Gyorsírást
5	Becker Ádám	1	2	2	2	3	1	2	2	2	1	4	3	
	Bischitz Mór	k	i	l	é	p	e	t	t					
	Bischitz Samu	2	3	3	3	4	4	3	3	3	3	3	3	
	Bruckner József	1	3	2	3	3	2	3	3	2	3	3	3	
	Deutsch Miksa, tdm. öszt.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	3	2	1
	Eybeck Alfred	1	2	2	2	3	1	2	2	2	2	4	3	1
10	Frankl József	1	3	3	3	2	1	2	3	3	3	3	3	
	Freund Emil	1	2	2	2	3	1	1	1	2	3	2	2	
	Jezsó György	1	2	2	2	2	1	1	1	1	1	2	2	
	Jobb Antal	2	3	4	3	3	4	4	3	3	3	3	2	
	Kerpel Vilmos	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	4	3	3
	Kohn Ármin	1	1	2	3	3	2	3	2	3	1	2	3	
15	Kohn Ferencz	1	2	2	3	3	1	2	2	3	2	3	4	
	Krausz Antal	3	3	4	4	4	1	4	4	4	1	1	2	
	Meller Hugo	1	1	2	2	2	1	2	2	2	3	4	4	
	Mózer Gyula	m	a	g	á	n	t	a	n	u	l	ó		
	Nagy Rezső*	1	2	3	3	4	3	3	3	3	2	3	3	3
	Nusál József	2	3	3	3	4	3	4	4	3	3	3	3	
20	Pollák Dávid	1	1	3	3	3	2	3	2	2	1	3	2	
	Schlesinger Alfred	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	
	Simonis Mihály	2	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	1	
	Sisska József	1	1	2	3	3	1	2	2	3	1	2	3	

A tanuló neve tandijmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?		Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Meenyiség	Mértan és mért. rajz	Természett. földrajz	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat	Ének	Gyorsírázat
	Spiegel Ferencz*	1	2	3	3	3	2	3	3	4	1	3	3	—
	Steiner József	1	1	2	2	3	1	2	2	2	3	3	3	—
25	Stern József, tdm. öszt.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	3	3	1
	Stessel Rezső	1	1	2	2	2	2	3	3	3	1	3	4	2
	Szlezacsek János	1	3	3	3	4	1	3	3	4	3	3	3	—
	Sztrókay György	2	3	3	3	2	1	2	2	2	2	3	2	2
	Tegyey Lajos	k	i	l	é	p	e	t	t					
30	Vaszary Lajos, ism.	2	3	3	3	3	2	3	3	2	2	3	2	—
	Wagner Gyula	3	3	3	3	4	2	4	4	3	1	1	3	—
	Warkány Zsigmond	1	1	3	2	3	1	3	3	3	3	3	2	—
	Wirth Henrik	1	2	3	3	3	1	3	2	3	3	2	4	—
	Klein, mgt.	m	a	g	á	n	t	a	n	n	l	ó		

Összesen: 34.

IV, osztály.

A tanuló neve tandijmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?		Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Földrajz	Meenyiség	Mértan és mért.-rajz	Vegyten	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat	Ének
	Biehler Gyula	1	1	2	3	3	2	2	2	3	2	2	2
	Brauner Ferencz	2	2	3	3	4	4	4	4	4	3	3	4
	Drechsler Frigyes	2	3	2	2	2	3	2	2	2	2	4	2
	Hacker Sándor	2	1	2	3	3	2	2	3	3	m	3	3
5	Jermann József, tdm. öszt.	1	2	2	1	3	1	3	1	3	1	m	1
	Jugovics Lajos, ism.	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2	2	4
	Károlyi Sándor	2	1	3	2	3	3	2	2	3	2	m	2
	Kirchner Pál*	2	2	3	3	4	3	3	3	3	3	m	4
	Kun Lajos	k	i	l	ó	p	e	t	t				
10	Nagelreiter Ferencz*	2	1	3	2	3	3	4	2	3	1	2	4
	Nussbaum József	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	3
	Simonis Sándor*	2	1	3	3	3	3	4	3	3	3	m	—
	Steiner András*	2	3	3	3	3	3	4	2	4	1	1	2
	Steiner Gyula	2	3	3	3	3	2	4	3	3	3	4	3
15	Weiss Ernő	1	2	3	2	3	3	3	3	3	2	3	3
	Wimmer Imre*	2	2	3	3	3	3	4	3	3	2	3	4
	Fábián Zsigmond, mgt.	m	a	g	á	n	t	a	n	u	l	ó	

Összesen: 17.

V. osztály.

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Mennyiségtan	Mértan és mért. rajz	Természetrajz	Vegytan	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat	Ének	Gyorsírázat
Bruckner Lajos, tdm.	2	1	3	2	2	1	2	3	2	3	1	2	3	2
Frank Lajos	2	2	3	2	3	1	3	3	3	2	1	1	3	2
Fürst Jakab*	2	3	3	4	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2
Pötschacher Adolf	2	1	3	2	2	2	2	3	2	3	1	1	3	1
5 Stiny József	2	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	m.	2	1
Straner Kamillo	2	2	3	2	3	3	3	2	3	2	2	2	3	—
Wallenstein Gyula*	2	2	3	4	3	2	3	3	3	3	1	3	4	2
Weiss Lipót	2	2	3	3	3	3	3	3	3	4	1	2	2	2
Zechmeister Jenő	2	3	3	3	2	2	3	3	3	3	2	2	3	—
10 Zollner Izidor	2	2	2	3	3	1	3	3	2	3	2	2	3	1

Összesen: 10.

VI. osztály.

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Mennyiségtan	Mértan és mért. rajz	Természetrajz	Vegytan	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat	Ének	Gyorsírázat
Dobay István	1	1	2	3	3	1	3	2	1	2	2	1	m.	—
Domonkos Károly	1	2	2	2	1	1	2	1	2	2	2	3	3	—
Karl József	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	4	—
Kokál Károly*	1	3	3	3	4	3	3	3	3	3	1	4	2	—
5 Mayer Adolf*	1	2	3	3	3	3	3	3	3	4	2	3	2	—
Patzenhofer Alfred	1	2	2	1	1	1	2	2	3	2	2	4	m.	—
Kadakovics Ödön	1	1	1	2	3	1	3	2	1	2	1	1	2	2
Rössler Pál	1	1	3	1	2	3	3	3	3	3	2	4	3	2
Salamin Oskár	1	1	1	2	1	1	2	2	1	2	1	3	2	2
10 Schulhof Lipót	1	1	1	1	2	1	3	3	2	3	3	2	2	—
Stefaan Kálmán	1	1	2	2	1	1	1	2	1	2	2	2	2	—

Összesen: 11.

VII. osztály.

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e	Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Mennyiség	Mértan és mért. rajz	Természetr.	Természettan	Szabdkézi rajz	Testgyakorlat	Ének
Hess Henrik	1	1	2	1	2	2	3	3	2	3	2	1	2
Kohn Illés	1	2	3	2	3	2	3	3	3	3	3	2	2
Korzsitska János	1	2	2	3	3	2	3	3	3	3	2	2	2
Ludwig Ferencz	2	1	2	1	2	3	2	3	2	2	2	2	2
5 Mayherr Ferencz	m	e	g	h	a	1	t						
Moldauer Károly	1	1	2	2	2	3	1	2	2	2	2	3	2
Salamon István	1	1	1	3	2	1	3	2	1	2	1	2	3
Scheiber József	1	2	2	3	3	2	3	3	3	2	m.	m.	4
Schmidt Károly	k	i	l	é	p	e	t	t					
10 Simonis Ferencz	1	2	3	2	3	3	3	2	2	3	1	3	2
Szalay Géza	3	1	2	3	2	2	3	2	2	3	1	2	2
Székely Kálmán *	4	2	3	4	3	3	3	3	3	3	2	3	2
Kugler Géza	3	2	3	2	2	3	3	2	3	3	2	2	2
Fendt Károly, * mgt.	—	2	3	3	3	3	4	2	3	3	1	—	2

Összesen: 14

VIII. osztály.

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Mennyiség	Mértan és mért. rajz	Természettan	Bölcsész.	Szabdkézi rajz	Testgyakorlat	Ének
Hetfleisch Ferencz	1	2	3	2	3	2	1	3	3	2	2	2	2
Jankó Sándor	1	1	1	3	2	1	2	1	1	1	1	1	2
Karsaz Lajos	1	1	2	3	3	2	3	2	3	2	2	2	3
Lindenmayer Frigyes	1	1	1	1	3	1	2	2	1	1	1	1	2
5 Mojzer László	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	3
Patzenhofer Rezső	1	1	2	1	2	1	1	1	1	1	2	2	m
Schreiner János	1	2	3	2	3	2	3	3	3	2	1	2	3
Sedlmayer Ernő	1	1	3	1	3	2	2	1	3	2	1	1	m

Összesen: 8.

IX. Statistikai táblázatok.

1. A tanulók általános áttekintése.

I.	II. A tanulók száma		III. A tanulók sz. a múlt évhez kép.		III. Vallásuk				IV. Nyelvi viszonyaik (Minő nyelveket beszélnek?)						V. Szüleik polgári állása						VI. Előmenetelők	
Osztály	Beiratott	Kimaradt	Szaporodás	Apadás	Róm. kath.	Ág. hitv.	Zsidó	Összesen	Magyar	Német	Magyar-német	Magyar-német-tót	Magyar-német-francia	Összesen	Önálló őstermelők (földbirtokok s bérlok)	Önálló kereskedők s iparosok	Allami tisztviselő	Magán tisztviselő	Más értelmiségi	Személyes szolgálatot tevő	Haladók	Ismetlők
I. a)	38	3	—	—	12	14	9	35	4	4	60	1	1	70	3	24	1	4	—	3	27	8
I. b)	38	3	—	9	23	—	12	35							1	19	4	3	6	2	23	12
II.	58	7	7	—	23	10	18	51	—	1	47	2	1	51	6	28	4	7	4	2	40	11
III.	34	3	8	—	11	5	15	31	—	—	28	2	1	31	—	24	2	2	3	—	25	6
IV.	17	2	—	3	6	4	5	15	—	—	15	—	—	15	1	8	2	3	1	—	13	2
V.	10	—	—	4	3	4	3	10	—	—	10	—	—	10	1	4	—	1	3	1	10	—
VI.	11	—	—	—	8	2	1	11	—	—	11	—	—	11	2	2	1	3	1	2	11	—
VII.	14	2	—	3	8	1	3	12	—	—	12	—	—	12	1	6	4	1	—	—	12	—
VIII.	8	—	5	—	6	2	—	8	—	—	8	—	—	8	1	6	1	—	—	—	8	—
Összesen :	228	20	20	19	100	43	75	208	4	5	191	5	3	208	16	121	19	24	18	10	169	39

2. A tanulók származás-helyének áttekintése.

L a k h e l y	O s z t á l y									
	I. b)	I. a)	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
Soprony városa	20	19	23	14	9	4	2	5	—	96
Soprony megye	8	9	15	10	1	1	2	5	4	56
Arad "	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Esztergom "	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Győr "	—	—	1	1	—	1	—	—	—	3
Komárom "	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Mosony "	—	—	1	—	1	—	—	—	—	2
Nyitra "	—	—	—	3	—	—	—	—	—	3
Pest-Kis-Kun "	2	1	1	—	—	—	1	1	—	6
Szepes "	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Vas "	4	5	7	3	2	2	2	1	3	29
Varasd "	—	1	1	—	1	—	—	—	—	3
Zala "	2	—	4	3	2	—	2	1	1	15
Marosvásárhely	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Lajthán túl	2	1	5	—	—	—	—	1	—	9
Vizakna (Erdély)	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Összesen	38	38	58	34	17	10	11	14	8	228

2. A tanulmányozás eredményének áttekintése osztályonként.

Első A) osztály.

T a n t á r g y a k	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen
Hittan	12	10	12	—
Magyar nyelv	2	9	13	10
Német nyelv	5	7	18	4
Földrajz	5	5	17	7
Számtan	4	5	18	7
Mértan és rajz	6	12	6	10
Természetrájz	3	7	17	7

Tanulók száma: 38; osztályoztatott 34 nyilvános és 1 magántanuló.

Első B) osztály.

Hittan	8	11	16	—
Magyar nyelv	3	8	16	8
Német nyelv	2	5	22	6
Földrajz	—	3	23	9
Számtan	—	3	19	13
Mértan és rajz	4	8	10	13
Természettajz	—	4	21	10

Tanulók száma: 38; osztályoztatott 35 nyilvános tanuló.

Második osztály.

Hittan	15	19	16	—
Magyar nyelv	4	3	32	11
Német nyelv	3	8	32	7
Földrajz	10	9	21	10
Számtan	3	12	23	12
Mértan és mértani rajz	7	11	23	9
Természetrájz	10	14	20	6

Tanulók száma: 58, osztályoztatott 50 nyilvános, 1 magántanuló, beteg 1, vizsgálatlanul maradt 1.

Harmadik osztály.

T a n t á r g y a k	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen
Hittan	10	8	12	—
Magyar nyelv	2	11	15	2
Német nyelv	2	9	18	1
Franczia nyelv	2	5	17	6
Történelem	16	9	3	2
Számtan	4	8	14	4
Mértan	4	10	16	—
Physika	1	11	15	3
Szabadkézi rajz	11	6	13	—

Tanulók száma: 34; osztályoztatott 30 nyilvános, 1 magán tanuló.

Negyedik osztály.

Hittan	6	5	4	—
Magyar nyelv	1	5	9	—
Német nyelv	2	4	9	—
Franczia nyelv	—	2	11	2
Földrajz	2	3	9	1
Számtan	1	4	5	5
Mértan és rajza	2	6	6	1
Vegytan	1	1	11	2
Szabadkézi rajz	4	6	4	—

Tanulók száma: 15; mind osztályoztatott. 1 tanuló mentes a szabadkézi rajztól.

Ötödik osztály.

Hittan	3	5	2	—
Magyar nyelv	1	1	8	—
Német nyelv	—	5	3	2
Franczia nyelv	1	2	7	—
Történelem	4	3	3	—
Mennyiségtan	1	2	7	—
Mértan	1	1	8	—
Természetrajz	1	3	6	—
Vegytan	1	2	6	1
Szabadkézi rajz	6	3	1	—

Tanulók száma: 10. mind osztályoztatott.

Hatodik osztály.

T a n t á r g y a k	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen
Hittan	6	3	2	—
Magyar nyelv	2	5	4	—
Német nyelv	3	4	4	—
Francia nyelv	4	2	4	1
Történelem	7	—	4	—
Mennyiségtan	1	3	7	—
Mértan	1	5	5	—
Természetrajz	4	2	5	—
Vegytan	—	6	4	1
Szabadkézi rajz	2	3	3	3

Tanulók száma 11, mind osztályoztatott.

Hetedik osztály.

Hittan	5	6	—	—
Magyar nyelv	1	6	4	—
Német nyelv	2	4	4	1
Francia nyelv	—	6	5	—
Történelem	1	5	5	—
Mennyiségtan	1	1	9	—
Mértan és rajz	—	5	6	—
Természetrajz	1	5	5	—
Természettan	—	4	7	—
Szabadkézi rajz	3	6	1	—

Tanulók száma: 14; osztályoztatott 11 nyilvános- és 1 magántanuló; 1 tanuló mentes a szabadkézi rajzból.

Nyolczadik osztály.

Hittan	6	2	—	—
Magyar nyelv	3	2	3	—
Német nyelv	3	3	2	—
Francia nyelv	—	3	5	—
Bölcselet	3	5	—	—
Történelem	3	5	—	—
Mennyiségtan	2	4	2	—
Ábrázoló mértan	3	3	2	—
Természettan	3	1	4	—
Szabadkézi rajz	4	4	—	—

Tanulók száma: 8; mind osztályoztatott.

sopronyi vasárnapi kereskedelmi iskola

1885/86. évi

ÉRTESETŐJE.

A tanulók névsora s foglalkozása. — Namen und Beschäftigung der Schüler.

I. osztály. — I. Classe.

Folyó szám	Név — Name	Üzletczég — Geschäftsfirma
1	Bergmann Gustáv	Schmidt M.
2	Bergmann Gyula	Gallauner Ant.
3	Binder János	Binder Károly
4	Brodmerkel Vilmos	J. Victor Graf
5	Fleischner Károly	k i l é p e t t
6	Fliegenschnee Károly	Schleiffer & Lang
7	Freiberger József	Weisz József
8	Greiner József	Müller Ferencz
9	Horváth Zsigmond	Wagner Zsigm.
10	Huber János	Schleiffer & Láng
11	Löffler Mihály	J. G. Ziegler
12	Magel Vilmos	Hauer testvérek
13	Meszlanovics János	Schügerl Sándor
14	Moretti János	Müller János
15	Niewelt Adolf	Müller P.
16	Obál Vilmos	Kottaun testv.
17	Perepatitsch Pius	Müller Ferencz
18	Polsterer József	Gross József és Ign.
19	Pöttlshacher Gustáv	Pachoffer Lajos
20	Seiler Henrik	Hauer testvérek

II. osztály. — II. Classe.

Folyó szám	Név — Name	Üzletczég — Geschäftsfirma
1	Bedi József	ifj. Brandl Antal fűszerkereskedő
2	Gabler Manó	Jeckel Konrád rövidáru kereskedő
3	Halvax Ferencz	Huller János fűszerkereskedő
4	Heitmann Rezső	Schmidl Mátyás "
5	Habertha Károly	Müller P. fűszeráru kereskedő
6	Károlyi Lajos	Németh Kálmán " "
7	Klauser Károly	Schmidl Mátyás " "
8	Knarr Sándor	F. A. Kovács vaskereskereskedő
9	Magel Vilmos	Hauer testvérek fűszerkereskedő
10	Ofner János	Mód Gyula "
11	Polsterer Ferencz	Tiefbrunner Tivadar rőfös és rövidárak
12	Roth Gustáv	Hauer testvérek fűszerkereskedő
13	Rösch Károly	Lenk Samu "
14	Schwáby Jakab	Mód Gyula "
15	Soutschek Alfred	Printz József papir "
16	Zundl Ede	Guggenberger E. norinb. áru keresk.

III. osztály. — III. Classe.

Folyó szám	Név — Name	Üzletczég — Geschäftsfirma
1	Ammersin Kálmán	Gross Józ. és Ign. vászonáru ker.
2	Eipeltauer Károly	Wrchowszki fűszer " "
3	Hergovics József	Jany Ferencz divat s rövidáru ker.
4	Jaeger Ernő	Eibeck Alfred fűszer keresk.
5	Lindt Mihály	Gallauner Antal divatáru ker.
6	Mathesz József	Schleiffer & Lang vasáru ker.
7	Nagy Kálmán	Zetl és Szöllőssy posztó kereskedő
8	Pohlach Sándor	Purt Sándor rőfös "
9	Schmidt Tivadar	Lenk Samu fűszer "
10	Sohár Jenő	Weiss József " "
11	Stotz Tivadar	Szép István " "
12	Thiering György	Russ J. B. " "
13	Tiefbrunner Sándor	Balassa Károly divatáru "
14	Ulrich Gyula	Rácz Ág. vasáru "
15	Vida Antal	Mód Gyula fűszer "
16	Zimmermann Károly	ifj. Brandl Antal " "

1885/6. évi érdemjegyek kimutatása.

I. osztály.

A tanuló neve	Magaviselet	Magyar nyelv	Német nyelv	Számítan	Könyvviteltan	Észrevételek
Bergmann Gustáv	2	4	4	4	2	ismétel
Bergmann Gyula	2	4	4	4	3	ismétel
Binder János	ki	ma	radt			
Brodmerkel Vilmos	2	4	2	2	2	javít
Fleischner Károly	ki	ma	radt			
Fliegenschnee Károly	1	4	4	4	4	ismétel
Freiberger József	1	3	2	1	2	halad
Greiner József	2	4	4	4	4	ismétel
Horváth Zsigmond	1	3	2	2	2	halad
Huber János	ki	ma	radt			
Löffler Mihály	2	2	2	1	2	halad
Meszlanovics János	2	4	3	4	3	javít
Moretti János	2	4	4	3	3	javít
Niewelt Adolf	2	1	2	1	2	halad
Obál Vilmos	2	2	2	2	2	halad
Perepatits Pius	2	4	4	4	3	ismétel
Polsterer József	1	2	1	1	2	halad
Pötschacher Gustáv	ki	ma	radt			
Stoiber János	1	4	3	4	3	javít
Seiler Henrik	1	4	4	4	4	ismétel

Összesen: 20 tanuló.

II. osztály.

A tanuló neve	Magaviselet	Magyar nyelv	Német nyelv	Fogalmazás	Számítan	Arúisme	Könyvviteltan	Észrevételek
Bédi József	1	2	2	3	2	3	2	halad
Gabler Manó	1	2	2	4	4	3	3	javit
Halvax Károly	1	2	2	4	3	2	3	javit
Habertha Károly	2	3	3	4	3	3	3	javit
Heitmann Rezső	1	3	3	3	3	3	3	halad
Károlyi Lajos	1	2	2	3	2	2	2	halad
Klauser Károly	1	1	1	2	2	1	2	halad
Knarr Sándor	2	3	4	—	—	4	3	ismétel
Magel Vilmos	2	3	3	4	4	3	3	javit
Ofner János	1	3	3	3	4	3	3	javit
Polsterer Ferencz	1	2	2	2	1	2	1	halad
Roth Gustáv	1	2	2	3	2	2	2	halad
Rösch Károly	1	1	1	2	1	1	2	halad
Schwáby Jakab	1	2	2	3	3	2	3	halad
Soutschek Alfred	1	2	2	3	2	2	2	halad
Zundl Ede	1	2	3	3	2	1	3	halad

Összesen : 16 tanuló.

III. osztály.

A tanuló neve	Magaviselet	Magyar levelezés	Német levelezés	Számítan	Arúisme	Könyvviteltan	Váltoisme	Nemzetgazdaságtan	Észrevételek
Ammersin Kálmán	1	2	4	2	2	2	2	2	javit
Eipeltaner Károly	2	4	3	4	3	4	4	4	ismétel
Hergovits József	2	2	3	2	2	2	2	2	végzett
Jaeger Ernő	1	2	3	2	1	2	3	2	végzett
Lindt Mihály	1	3	3	2	2	2	3	2	végzett
Matthesz József	1	3	3	2	3	2	2	3	végzett
Nagy Kálmán	2	3	4	3	3	2	2	3	javit
Pohlach Sándor	k	i	1	é	p	e	t	t	
Schmidt Tivadar	k	i	1	é	p	e	t	t	
Sohár Jenő	k	i	1	é	p	e	t	t	
Stotz Tivadar	1	4	4	4	4	2	3	3	ismétel
Thiering György	1	3	3	3	2	3	3	3	végzett
Tiefbrunner Sándor	2	3	3	3	3	3	3	3	végzett
Ullrich Gyula	1	3	3	4	3	3	3	4	javit
Vida Antal	2	3	4	2	2	2	2	3	javit
Zimmermann Károly	1	2	2	1	2	2	1	2	halad

Összesen : 16 tanuló.

Vizsgálatok sorrendje.

A vizsgálatok, melyekre az iskola barátai ezennel tisztelettel meghívhatnak, következő sorban fognak megtartatni:

1886. évi június hó 27-én 1) az I. osztályban d. e. 10 órakor: magyar- német nyelv, számtan, könyvviteltan; 2) a II. osztályban d. u. 2 órakor: magyar-német nyelv, könyvviteltan, számtan, áruisme; 3) a III. osztályban d. u. 3½ órakor: magyar- német nyelv, könyvviteltan, váltójog, számtan, áruisme, nemzetgazdaságtan.

Prüfungs-Ordnung.

Die Prüfungen, zu welchen die Gönner und Freunde der Schule hiermit höflichst geladen werden, finden wie folgt statt:

Am 27. Juni 1886. 1) I. Classe Vormittag 10 Uhr; Ung.-deutsche Sprache Arithmetik, Buchführung; 2) II. Classe Nachm. 2 Uhr: Ung.-deutsche Sprache, Waarenkunde, Arithmetik; 3) III. Classe Nachm. 3½ Uhr: Ung.-deutsche Sprache, Buchführung, Wechselrecht, Arithmetik, Waarenkunde, Nationaökonomie.

Jelentkezések az 1886/87. tanévre.

A felvételt óhajtok Schmidt M. keresk. testül. másodelnök által történt felvétel után, szeptember hó 5-én az igazgatóságnál (főreáliskolai igazgatói iroda) jelentkezzenek. Ugyan e napon tartatnak meg a javító és felvételi vizsgálatok is.

Soprony, 1886. június hó 16-án.

Salamin Leo,
igazgató.

Anmeldung für das Schuljahr 1886/87.

Jeder Schüler hat sich nach geschehener Aufnahme durch Herrn M. Schmidt zur Einschreibung bei Endesgefertigtem (Directions-Kanzlei der kön. Oberrealschule), am 5. September zu melden. An demselben Tage finden, die Corrections- und Aufnahms-Prüfungen statt.

Oedenburg, am 16. Juni 1886.

Leo Salamin,
Direktor.
